

SLOVENSKI PRIJATEL.

Izhaja enkrat
v mesecu.

Za cerkev, šolo in dom.

Velja na leto
4 š. po pošti.

Št. 10.

15. oktobra 1862.

XI. tečaj.

Pridiga v god vseh Svetnikov.

(Kar so svetniki delali, moramo in moremo storiti tudi mi; gov. J. Š.)

In (Jezus) je odperl svoje usta, in je učil rekoč: Blagor ubogim v duhu;
ker njih je nebeško kraljestvo.“ Mat. 5, 3.

V v o d.

Zastran nebes se nahaja med ljudmi sosebno dvojna zmota. Nekteri ljudje mislijo, da bodo kar zlahkoma in brez vsega truda v nebesa prišli; drugim se vse pretežavno vidi, tje gori dospeti. Obedvojna zmota je silno škodljiva: prva namreč zapelje v nemarnost in lenobo, druga v maloserčnost. Sveta cerkev nam danes zdravilo ponuja zoper to dvojno zmoto, ker nam pred oči postavlja svetnike v njih nebeškem veličastvu, pa nam zraven tega tudi dopoveduje, da so le s trudom in težavo prišli v nebeško čast; prišli v nebeško čast, ker so bili vbogi v duhu, ker so bili lačni in žejni pravice, ker so za pravice del preganjanje terpeli. Če tadaj pomislimo od ene strani njih nekdanjo vojskovanje za nebesa, in od druge strani njih sedajno slavo, se homo lahko ovarovali take lahko-mišljenosti, kakor tudi maloserčnosti. Svetniki so se za nebesa trudili, tudi mi se moramo truditi za nebesa; svetniki so bili slabostim podverženi ljudje, kakor mi, pa so le vendar v nebesa prišli, tadaj zamoremo tudi mi priti v nebesa. In po tem takem bom tako le razdelil svojo današnjo pridigo: Ako hočemo v nebesa priti, moramo I. živeti, kakor so svetniki živeli; in II. tudi zamoremo živeti, kakor so svetniki živeli.

Poslušajte, — vi pa svetniki in svetnice božje, prosite za nas!

Razlaga.

I. Kadar je kralj David hrabrega vojščaka Urija poklical z vojske, in mu naročal, naj gre domu, in naj si odpočije od truda in težav, Urija ni hotel kralja poslušati. Nespodobno se mu je zdelo in pregrešno, da bi bil on počival med tem, ko so se drugi vojščaki znašli še na vojski, ter prenašali nje trud in težave.

Tem bolj nespodobno in pregrešno pa bi bilo še le za katoljškega kristjana, ako bi lenobo pestoval med tem, ko so se svetniki tolikanj trudili in so tolikanj terpeli za nebesa. „Nebeško kraljestvo silo terpi, in le silni ga bodo v last dobili“, velf usmiljeni Jezus. In svetniki so si tudi res silo delali, ter se vojskovali s svojim hudim duhom, da so si nebesa v last dobili. Ravno tako si moramo silo delati tudi mi, ter se serčno vojskovati z vidnimi in nevidnimi sovražniki, ako si hočemo nebeško krono privojskovati. Vojskovanje pa nam bo tem lagleje, če pomislimo, da, kakor so se svetniki vojskovali, se vojskujemo tudi mi 1) za enako plačilo, 2) pod enako postavo, 3) pod enakim vojvodom ali poglavarjem. Plačilo, za kterega so se vojskovali svetniki, so nebesa; postava, pod katero so se vojskovali, je sv. evangelije; poglavar, pod katerim so se vojskovali, je Jezus Kristus. In tudi mi se vojskujemo za nebeško plačilo po postavi svetega evangelija pod nebeškim vojvodom Jezusom Kristusom. Zatoraj moramo živeti, kakor so svetniki živeli.

1) Ko bi smeli po smerti pričakovati dvojnega plačila, enega za tiste, kateri so svetu služili, in drugega za tiste, kateri so Bogu služili, bi se ne bilo čuditi, ko bi ljudje zanikerni bili za božjo službo. Če bi tudi plačila ne dobili, kterega Bog daje, bi pa vsaj plačilo imeli, kterega svet daje na unem svetu. Ker imamo pa le ene same nebesa, in tudi le eno samo pot v nebesa, ter ternjevo pot čednosti in pobožnosti, se ne more zanikernost v božji službi izgovarjati z nobenim pravičnim izgovorom. Nebesa so kraj naše naj večje sreče, našega zveličanja; toraj ne smemo misliti, da bomo nebesa zastonj dobili v posest, ko moramo že za časno srečo mnogokrat tolikanj

terpeti. Le pomislite, koliko človek ne prestopi in ne preterpi le samo zato, da bi si vsaj nekoliko časa podaljšal življenje! Ali pa koliko si ne prizadene, da bi obogatel! Ali koliko ne vžije, prejden se ne izuči kake vednosti ali umetnosti. In vendar le človek radovoljno prevzame ves ta trud, premaga vse težave, da le doseže svoj namen. Za nebesa pa bi nič ne hotli storiti? ne spolnovati svojih dolžnost? ne voljno prenašati križev in težav, ktere nam Bog pošilja?

O nespametni ljudje, ki za časno srečo bolj skerbe, kakor pa za nebeško plačilo! Še vse bolj nespametni pa tisti, kteri toliko truda prevzamejo, da pregrehi služijo, za nebesa pa se clo nič nočejo potruditi. Pomislite, koliko lakomnik preterpi, da streže svoji lakomnosti! ali pa koliko prevzetnež prestopi, da služi svojemu moliku, napuhu! in koliko nečistnik prebô, da pase svoje grešno poželjenje! Po noči in po dnevu revni suženj pregrehe nima miru, lakoto in žejo prestane, vročino in mraz preterpi in prevzame drugih težav brez števila, da streže svoji pregrešni strasti, in gotovo bi ga pol manj truda in terpljenja stalo v službi za Boga in za nebesa. Zatoraj pravi nek cerkven učenik: „To je naj večja nespamet, da ljudje rajši za svet terpe, kakor za Boga, se rajši za svoje pogubljenje trudijo, kakor za svoje zveličanje.“ Svetniki so delali vse drugač. Viditi, da svet svojim otrokom na zadnje nobenega plačila ne da, Bog pa svoje zveste služabnike plačuje z nebeškim veličastvom, niso poslušali zapeljivega sveta, temveč so se v božji službi trudili za nebeško plačilo. In ker imamo enak cilj in konec, kakor svetniki, in iščemo enakega plačila, kakor oni, moramo tudi živeti, kar kakor so oni živeli.

2) V to smo tem bolj zavezani, ker se najdemo pod ravno tisto postavo, kakor svetniki. Postava pa, pod katero se najdemo, je sveto evangelije, so svete božje zapovedi. Sv. evangelije pa jez merom ravno tisto, in božje zapovedi so ostale in bodo ostale, kakoršne so iz perva bile. Če zamorejo, bi jih bili hudobneži že davno radi zaverгли in odpravili; toda tega ne zamorejo: božje zapovedi so nespremenljive, kakor je nespremenljiv Bog sam, ki jih je dal. Že v prvem začetku naše svete vere so bile: ponižnost — radodarnost — čistost ljubezen — zmernost — poterpežljivost — gorečnost v dobrem

v zveličanje potrebne čednosti, in so potrebne tudi še zdaj, in bodo potrebne do konca sveta.

Ravno tisto postavo, katero so svetniki imeli, imamo tedaj tudi mi. Ali pa to postavo spolnujemo tako, kakor so jo spolnovali svetniki? Če hočemo resnico povedati na to uprašanje, moramo spoznati, da je vse drugačno naše djanje in ravnanje, kakor je bilo djanje in ravnanje svetnikov. Svetniki so bili vbogi v duhu, ter svojega serca niso navezovali na časno blago in pozemeljsko premoženje; mi pa le radi nezumno hrepenimo po takih pozemeljskih dobrotah. — Svetniki so bili krotki, pohlevni in poterpežljivi; mi pa smo navtisenjeni, čmerni in nepoterpežljivi. — Svetniki so žalovali nad lastnimi grehi in grehi drugih ljudi; mi pa greh na greh nakladamo, in morda tudi še druge naganjamo v greh, in nič ne obžalujemo svojega napčnega ravnanja. — Svetniki so bili lačni in žejni pravice, mi pa smo lačni in žejni krivice. — Svetniki so bi usmiljeni in radodarni; mi smo le mnogo in premnogokrat neusmiljeni, terdoserčni, lakomni. — Svetniki so bili čistega serca; mnogim zmed nas pa nečistost prebiva v sercu namesto čistosti. — Svetniki so bili mirni in miroljubni; mi smo nezanašljivi, prepirljivi, zdražljivi. — Svetniki so za pravice del preganjanja terpeli; mi pa se čez terpljenje pritožimo še clo takrat, ko smo si ga sami zaslužili. — O kako močno se tedaj naše življenje razlikuje od življenja svetnikov! In vendar imamo mi ravno tisto postavo, katero so oni imeli. Kakor smo namreč vsi stvarjeni za ene in ravno tiste nebesa, moramo tudi vsi spolnovati ene in ravno tiste božje zapovedi.

3) Zraven tega imamo tudi vsi enega poglavarja. Naš poglavar in vojvoda je Jezus Kristus, ravno tisti, kterega so svetniki imeli za svojega poglavarja. Kristus pa je po križevem potu šel v nebeško čast, po njegovem zgledu moramo tudi mi križe in težave voljno prenašati na svojem potovanju proti nebesom. Toda kako neradi to storimo! Podobni smo marskterikrat tistim nehvaležnim Izraelcom, kateri niso hotli voljno prenašati truda in težav na potu v obljubljeni deželo, in so mermrali zoper Boga in Mozesa, in so si hotli zvoliti družega vojvoda, da bi jih bil nazaj peljal v Egiptovsko sužnost. Vidili so čudeže, ktere je Mozes delal; vidili so, kako

da je tudi Mozes z njim vred delil ves trud in vse težave trudpolnega potovanja; in vendar so hotli drugega vojvoda imeti. Ravno tako delamo tudi mi: Dobro vemo, kaj je Kristus za nas terpel; imamo pred seboj zgled, ktereга nam je zapustil: toda Kristusovo terpljenje nam k sercu ne gre; po Jezusovem zgledu ravnali in za Kristusom hoditi se nam pretežavno vidi; in nekteri se še clo sramujejo, da bi živeli in ravnali, kakor je Kristus živel in ravnal. Vse drugač so svetniki ravnali; natanjčno so posnemali Jezusov zgled, zvesto hodili za Kristusom, in ravno s tim si zaslužili nebeško veličastvo.

Ako hočemo tudi mi kdaj priti v nebesa, moramo živeti, kakor so svetniki živeli, ter natanjčno spolnovati postavo svetega evangelija, svete božje zapovedi, in zvesto hoditi za Kristusom!

Nikar se ne izgovarjajmo, da nam to ni mogoče. Mogoče nam je, zakaj

II. svetniki so bili, kar smo mi. Bili so revni slabostim podverženi ljudje, kakor mi. Nekteri zmed njih so res ves čas življenja nedolžno živeli, in po potu nedolžnosti šli v nebesa, kakor sv. Alojzi, sv. Neža; drugi pa so zašli v velike pregrehe, pa so se na to ojstro pokorili in se trudili po ternjevem potu pokore priti v nebeško veličastvo, kakor sv. Pavl, sv. Avguštín, Marija Magdalena, Marjeta Kortonska. Kar je bilo njim mogoče, tudi nam ne bo nemogoče! Nič se ne izgovarjajmo, da

1) imamo sprideno natoro. Sprideno natoro so imeli tudi svetniki; tudi svetniki so bili bolj k hudemu nagnjeni, ko k dobremu. Kralj David je bil mož po volji božji, in vendar ga je spridena natora zapeljala v prešestvo in ubijanje. Sv. Peter je bil zvest učenec Jezusov, pripravljen v smert iti s svojim nebeškim učenikom; in vendar je Jezusa trikrat zatajil, prejden je petelin dvakrat zapel. To je očitno znamenje, da so imeli tudi svetniki sprideno natoro, k hudemu nagnjeno voljo. Toda svetniki, če so že ali po potu nedolžnosti ali po potu pokore hodili, so čuli sami nad seboj po zapovedi Kristusovi, ki pravi: Čujte in molite, da v skušnjavo ne padete. Sv. Janez Kerstnik je clo zgodaj zapustil očetov dom, in se v

puščavo podal, da bi tem lagleje krotil hudo nagnjenje. Za njim je šlo brez števila drugih v samote in puščave, da bi se odtegnili zalezovanju zapeljivega sveta; in kateri so ostali med svetom, so kakor zvesti vojščaki Kristusovi skerbno čuli nad svojim hudim nagnjenjem in grešnim poželjenjem. Kar je bilo njim mogoče, je mogoče tudi nam.

2) Tudi ta zgovor ne velja, da so skušnjave pre-hude. Tudi svetniki so imeli strašne skušnjave, pa so jih srečno premagali z božjo pomočjo. Le pomislite, koliko gro-zovitih skušnjav je hudi duh napravil svetemu Antonu —; ali koliko silne skušnjave je prestal od svojega hudega poželjenja sv. Hieronim; — ali kako je zapeljivi svet in sam cesar Maksimin tiščal v sv. Katarino, da bi se mu vdala —; in vendar so svetniki vse te silne skušnjave serčno premagali, ter premagali z molitevjo, postom in zatajevanjem samega sebe. Kar so oni zamogli, zamoremo tudi mi! Nikar ne recimo, da je:

3) preslaba naša moč. Tudi svetniki bi tolikanj silnih skušnjav ne bili premagali iz lastne moči; pa jih je podpirala božja pomoč, ktera je tudi nam na ponudbo. „Bog da svojo gnado njim, kateri ga zanjo prosijo“, veli sv. pismo; z božjo gnado pa zamoremo vse. „Vse zamorem v njem, ki me krepča“, uči sv. Pavl; pa pokaže to resnico tudi sam nad seboj, ko pravi: „Da se zavoljo velikega razodenja ne prevzamem, mi je dano želo mojega mesa, služabnik satanov, da me bije. Za tega voljo sem trikrat Gospoda prosil, da bi odstopil od mene, pa mi je rekel: Dovolj ti je moja gnada, ker moč se v slabosti popolnoma skaže“; to je: „kolikor večja je slabost, toliko močnejša je moja gnada.“ (II. Kor. 12, 7—9.) Če so tadaj svetniki z božjo pomočjo in gnado zamogli priti v nebesa, zamoremo priti tudi mi!

S k l e p.

Ljubi kristjani! sveta mati katoljška cerkev nam danes kaže brezštevilno trumo izvoljenih v nebesih in njih nezmerno veselje, in nam priserčno prigovarja rekoč: „Ljubi moji otročiči! vsi si želite enakega plačila, kakoršnega uživajo svetniki v

nebesih, [potegujte in vojskujte se toraj za nebesa po njihovem zgledu, ter zvesto hodite za svojim vojvodom Jezusom, in se terdno deržite njegove postave, svetega evangelja! Po nobenem drugem potu ne morete v nebesa razun po tistem, po katerem so hodili Jezus in njegovi svetniki! Nikar naj vas ne vstavljajo vaše slabosti, ne hude skušnjave. Z božjo pomočjo in gnado bote vse premagali, kakor so jih premagali svetniki. Le pridno zanjo molite in prosite. In če je Bog z vami, kdo bo zoper vas? Taday le serčno naprej, naprej prot nebesom! Amen.

Pridiga za vernih duš dan. 69

(Grobi naši pridigarji; gov. A. L.)

„Kdo počiva v tem grobu?“ vprašamo po navadi, kadar stojimo na pokopališču, gledaje ta ali uni grob.

V v o d.

Za veseljem pride žalost, to nam priča posebno današnji dan. Ravno kar smo se veselili sreče izvoljenih v nebesih, že je premenila cerkev vesele oblačila v žalostne — černe, ter nas opominja tistih rajnih, ki so šli pred nami v večnost in zbrisujejo zdaj svoje madeže v grozovitem terpljenji v vica. Vsak izmed nas ima gotovo kacega prijatla ali znanca v grobu in ljubeznjivo dušo v večnosti. Že neverci so žalovali in jokali na grobeh svojih rajnih. Tudi Judje so obiskovali pokopališča mertvih in ondi zanje molili. Tako beremo v sv. pisnu, da je Marija obiskala grob svojega brata Lazarja, ondi jokala in molila. Pobožne žene so obiskale Jezusov grob, skazat mu poslednjo čast. Tudi mi kristjani ne smemo v ljubezni do rajnih zaostajati. Katoljška cerkev, naša mati, nas pogosto spominja na smert in na mertve. Iz tega namena so pokopališča po navadi okoli cerkev, naj bi se kristjani vsaj takrat, kadar gredo v cerkev, spomnili na smert in verne mertve.

Zato je postavila poseben dan : spominj vernih mertvih, in nas vabi posebno ta dan ven na grobove.

Večkrat na pokopališče iti, je pa tudi dobro in koristno, ker to pomaga živim in mertvim. Kaj da pomaga živim, je rekel že Salomon : „Bolje je iti v hišo žalosti, kakor v hišo veselja, zakaj v uni bomo opomnjeni na konec vseh ljudi, živ pa misli na to, kaj bo prišlo“. „Modrih serce je tam, kjer je žalost, nespametnih serce pa tam, kjer je veselje“. (Pred. 7, 3, 5.) Ako pomisli človek, kaj ga še čaka, ga priganja to k pokori in odvrča od greha, kakor pravi sv. pismo : „Spomni se poslednjih reči in vekomej ne boš grešil! (Prid. 7, 40.)

Večkrat iti na pokopališče, pa pomaga tudi mertvim. Na grobeh nam pridejo rajni v misel, ondi se spomnimo njih ljubezni do nas, njih naukov in dobrot in tudi na to, da terpé morebiti zdaj v vicah. Mertvi nas prosijo tako rekoč iz groba : „Usmilite se mene, vsaj vi prijatli moji!“ (Job. 19, 21.) In mi jim pošljemo pomoč z molitvijo v večnost. — Nekteri grobovi nas pa še tudi učé posebnih resnic. Da, grobovi, tako mirni in tihi, so nam glasni pridgarji.

Pojdimo tedaj zdaj v mislih ven na pokopališče od groba do groba, postojmo nekoliko delj posebno na nekterih in poslušajmo, kaj nas uče!

R a z l a g a.

Ko je vprašal modrijan Cenon, Delfiški orakelj, kaj mu je storiti, da bo zmeraj živel krepostno, mu je odgovoril : „Vprašaj mertve!“ Tudi sv. pismo nam priporoča, večkrat zmisliti se na smert, da ne bomo grešili in živeli pobožno. V vsakdanjem življenju pri svojem delu pozabimo radi na smert. Na pokopališču pa nam pride na misel, kako minljivo je vse na svetu.

Grobovi nam pravijo : Ti moraš umreti, ne čaka te drugzega, kakor grob ; ti boš kmalo umerl, kakor so umerli ti, kateri počivajo tukaj! Grobi nas uče s Salomonovimi besedami : „Vse je nečimernost“, in z Janezovimi : „Svet preide in njegovo poželenje.“ Nečimerne so lepota, oblast, čast, boga-

stvo in posvetno veselje. Tukaj mora človek skleniti, skerbeti za svojo dušo in si nabirati zakladov za nebesa.

Pa, kadar pridemo na pokopališče, se spomnimo tudi vernih mrtvih. Zdi se nam, kar bi slišali njih vpitje iz grobov: „Usmilite se nas!“ Pred oči nam stopi njih terpljenje v vicah, in gotovo ne gre dober kristjan preč, da bi zanje ne zdihnil k Bogu, rekoč: „Gospod, daj jim večni mir in pokoj in večna luč naj jim sveti!“

Tako koristi, grobove obiskavati sploh nam in mrtvim. Koristilo pa nam bo še posebno, če postojimo nekoliko na posameznih grobih in se vprašamo: Kdo počiva tukaj v tem grobu? Glej kristjan, tukaj le počivajo

1. tvoji starši, tvoj oče, tvoja mati. Tukaj počiva serce, ki te je toliko ljubilo, tukaj gnjuje roka, ki je za te delala, tukaj gnjujejo noge, ki so se za te utrudile, tukaj počiva oko, ki te je gledalo nekdanj tako prijazno in se je oziralo, umiraje že, tako skerbljivo na te. O pomisli na njih grobu, kako priserčno so te ljubili, koliko dobrega ti storili in kako lepo te zmiraj učili! Kako živiš, kako se obnašaš ti zdaj, ko so ti starši odmerli? Smertno uro še so te morebiti lepo učili in za te molili. Z veliko skerbjo, kaj bo iz tebe, so se še ozirali na te. Sin, hči, morebiti si ti takrat živel — clo pregrešno, da si jim delal-a le žalost in britkost, ter si jim s svojo razuzdanostjo izkopal prezgodni grob. In kako živiš pa sedaj? O če si še zdaj tak, kakoršen si bil takrat, žališ svoje dobre starše še v večnosti in jim množiš bolečine in terpljenja. Ali pa morebiti si bil še dober kristjan takrat, ko so ti starši živeli, in rad molil, rad hodil v cerkev in se varoval slabih tovaršij. Zdaj pa, ko te nimajo več starši pred očmi, si morebiti hudoben, pregrešen, razuzdan vlačugar. O sramuj se tega danes na grobu svojih staršev, ker tako slabo vbogaš njih opominjanja, poboljšaj se, da boš kdaj lahko stopil pred nje brez strahu in sramote, tako boš naj lepše spoštoval svoje starše še po njih smerti in jim postavil naj lepši spominek na njih grob. — Pojdimo naprej! Kdo počiva pa v tem grobu? Tukaj počiva

2) človek, ki je umerl v najboljših letih, v cveteči mladosti. Kakor dervi bistri potok svoje valove

naprej, tako tečejo tudi naše leta, in kakor pada jesenski čas list za listom od drevja, tako gremo tudi mi drug za drugim černo zemljo gnojiti. Da bomo umerli, to vemo, pa kdaj, tega ne vemo. „Človek od žene rojen, živi le malo časa, prikaže se, kakor roža in zgine, kakor senca.“ Pred smertjo te ne varje ne mladost, ne zdravje, ne rudeče lica, ampak kakor padajo pred koscom roža za rožo, tako nosijo pokopat tudi mlade ljudi, ki so si obetali še dolgo življenje. Kako nevarno tedaj je odlašati skerb za zveličanje v mladosti na stare dni, ker ne veš, ali jih boš učakal ali ne. Nek mladeneč je bil šel v samostan, da bi se bil ondi bolj in ložej pripravljaj za smert. Njegov oče, to zvedeti, gre za njim in mu prigovarja na vso moč, naj gre ž njim domu nazaj. Sin prijenja na zadnje in pravi očetu: Grem z vami, če mi obljubite, da boste odpravili pri vas eno slabo navado. Oče bi bil rad vedel, kakoršne, in sin mu odgovori: To, da ne bodo umirali tudi mladi ljudje, zakaj prigodi se lahko tudi meni pri vas kaj tacega, zato pa hočem tukaj raje skerbeti za svojo dušo.

Ta navada, da umirajo tudi mladi ljudje, je še zdaj na svetu, to nam pričajo mnogi grobovi. Zato mladenči in dekleta, nikar ne pozabite na smert tudi v svoji mladosti ne, ampak skerbite za lepoto, ktera ne mine nikdar, za čednosti, nedolžnost serca in ponižno življenje, ki edino daje človeku pravo vrednost. — Kdo pa leži v tem grobu?

3. tukaj leži bogat mož, ki je imel v življenji vsega dovolj, kar je pozelelo njegovo serce, zraven njega leži pa reven berač. Kako zelo sta se ločila v življenji drug od drugega! Bogatin si je izberal v jedih in pijačah, revež je pri vratih prosil kosca kruha; bogatin se je oblačil v mehke zložne oblačila, stergane cape so krile mrazu trepetajočega berača; spoštovan v družbah je bil uni, in za tega se ni nikdo zmenil. In zdaj v grobu sta si oba enaka. Ne loči se prah od prahu, ne kost od kosti. Červi razjedajo enako oba. Kaj pomaga zdaj unemu čast, kaj bogastvo, kaj lakomnost, morebiti celo odertija in goljufija? Vse je pustil na tem svetu bogatin, in le dobre ali hudobne dela sta vzela oba seboj v večnost.

O nikar ne navezuj kristjan svojega serca na posvetne, minljive reči, spravljaljaj si marveč zakladov za nebesa s premoženjem, ki ti ga je Bog dodelil, da modro gospodariš ž njim. Pa tudi ti revež, nikar ne zavidaj premožnih zavolj njih sreče, bodi zadovoljen s svojim stanom, živi pobožno in pomisli, da terpi vse na tem svetu le malo časa. — Ako gremo naprej po pokopališču, vidimo tudi

4. grobe taci, ki so nagloma umerli. Vsako leto umerje kdo nanagloma, nič niso bolni in nič se niso mogli na smert pripraviti. Kakor se prestriže nit nanagloma, je pristrigla smert njih življenje. Nobenega mašnika niso mogli poklicati, ne molitve ne zdihljejev za umirajočega k Bogu poslati. Radi bi se bili še spovedali, oporoko naredili in še marsikaj družega poskerbeli za ta in za uni svet, pa smert jih je prehitela. Blagor jim, če so bili prav pripravljene in v milosti božji, če so si k sercu vzeli Jezusove besede, ki je rekel: „Čujte vsaki čas!“ Luk. 24, 36.

Tudi mi ne vemo, kdaj bomo umerli, tudi nas zgrabi lahko smert, kakor toliko družih prav po tatinski, kadar se je naj manj nadjamo. Bodimo tedaj pripravljene vsak čas iti v večnost. Cesar Maksimiljan I. si je bil ukazal trugo narediti, ko je bil še zdrav in terden. Ko je bil na smertni postelji in so mu rekli, naj se pripravi za smert, jim je odgovoril: „Pripravil sem se že zdavno. Zdaj bi bilo prepozno pripravljati se.“ In vendar bi bil še utegnil nekoliko. Kdo ve pa izmed nas, ali bomo utegnili kaj pripravljati se za smert ravno pred zadnjo uro, in ali nas ne bo morebiti Bog poklical nanagloma pred svoj sodni stol? Bodimo tedaj podobni hlapcom, ki zmeraj čakajo, kdaj da pride njih gospod! Varimo se vsaj smertnih grehov in imejmo vsaj pglavitne reči in zadeve svojega življenja v redu! Zakaj Jezus ni rekel: „Pripravite se!“ ampak: „Pripravljene bodite!“ in to „vsaki čas!“ Te resnice si utirajmo dans globoko v spomin in v serce! — Čigav je pa ta grob? —

5. Ta grob je pa poštene device. Naj lepši so grobovi, v kterih leže pobožni mladenči in dekličiči. Po pravici se sade na njih grobe lilije in rože. „O kako lep je čist rod v svoji svetosti, njegov spomin je večer, ker ima hvalo pri ljudeh!“ pravi sv. pismo. Zakaj vsaka devica je kraljica, ker

je Bogu posvečena devica kraljica nebeškega kralja, zato hodijo za Jagnjetom v nebesih in mu prepevajo pesem, ktere ne more nobeden drug peti. O zares „blagor jim, kateri so čistega serca, ker oni bodo Bogo gledali“. Pa tudi kako lepo je položiti čisto delo v grob in neomadeževano dušo v božje roke! Res da gospodinja v grobu gnjiloba, pa telo, ki razpade zdaj v prah, bo vstalo na sodni dan nebeško lepo in spremenjeno in se svetilo kakor svetlo solnce. Velikrat je pa Bog obvaroval deviške telesa gnjilobe, in se je prijeten duh razširjal od njih, kar nam priča, koliko da velja pri njem neomadeževano devištvo. Ni je lepše, ne bolj srečne smerti, kakor je smert neomadežanosti! Bog daj pač veliko tacih na zemlji in v naši fari! Ne daleč od tega groba je pa grob

6. zapeljane reve. Verjela je zapeljivcu in mu zaupala, pa goljfala se je strašno. Sramota pred svetom, grizenje vesti, revščina in pomanjkanje so jih grenile življenje in ga ji podkopavale. Kakor usihuje roža, ki jo je červ pojedel ali veter polomil, tako je venela tudi ona in umerla. Zdaj leži v grobu njeno telo, nobeden se ne zmeni zanjo, kako se ji godi kaj v večnosti. Vse se je pozabilo. Celo njeni zapeljivec, ko ji je obetal zlate gore, in ji poderl strah pred grehom, se je ne spomni več. Nobeden ne hladi njenih bolečin tam v večnosti, nobeden ji ne polajša njenega terpljenja. O kdor verjame hudobnemu svetu, se strašno goljfa! — Zapustila je morebiti tudi otroka. Kdo bo skerbel zanj po njeni smerti, to ji je še bolj težilo ločitev. Ako bo morebiti otrok živel hudobno in rodil malopriden sad, gredo nekoliko njegovi grehi tudi za materjo v večnost. Koliko nesreče pač nareja greh! — Kristjan, kristjana, ki greš morebiti dans memo tacega groba, postoj nekoliko, in premisli tukaj žalostni sad greha, zmodri naj te nesreča družih, ne verjemi svetu in zapeljivcom! Delaj, kakor una devica, ki je bila že stara, pa vendar zmeraj devica. Vprašali so jo, kako da je ušla tolikim zapeljivostim, in ona jim je odgovorila: Ko sem bila še mlado dekle, sem slišala večkrat pridigati: Ne verjemite zapeljivcom! To opominjanje sem ubogala in ohranila devištvo. Ako je pa kdo izmed mojih poslušavcev tak zapeljivec, ki ima zapeljano revo na pokopališču, o objokuj svojo hudobijo, odpovej se

svojemu nesramnemu peklenškemu življenju, moli za zapeljano, da te ne zadene strašno gorje, s katerim je žugal Jezus vsem zapeljivcom, in da te ne bo še v večnosti peknilo preklinjanje zapeljane duše. — Poglejmo še en grob, namreč grob

7) mašnika ali duhovnega pastirja. Ko jih je mašnik mnogo spremil na pokopališče, je zadnjič prišel tudi sam na versto. Pastir počiva zdaj pri svoji čedi. Tukaj počivajo zdaj roke, ki so delile tolikrat vernim blagoslov in sv. Rešnje telo, tukaj počiva zdaj jezik, ki je oznanoval vernim nebeški mir, tukaj počivajo zdaj noge, ki so nesle tolikrat umirajočim zadnjo tolažbo, sv. popotnico za nevarno pot v večnost. Ker umerje duhovni po navadi ondi, kjer je bil zadnjič dušni pastir, dalječ od svojih rodovincev, ga skoraj tudi ni človeka na njegovem grobu. On, ki je tolikrat molil in daroval daritev sv. maše za svoje farmane, za žive in mertve, je zdaj zapuščen od vseh in pozabljen. Ljubi moji, spomnite se iz hvaležnosti svojih nekdanjih duhovnih pastirjev v svojih molitvah in prosite Boga milosti zanje, zakaj težek je odgovor, ki jih čaka zavolj vernih.

S k l e p.

Kristjan, ko si zdaj v mislih obiskal pokopališče, pomisli pa zdaj še na svoj grob, ki ti ga bodo morebiti kmalo skopali. Glej, drevo že raste, morebiti je že posekano in žagance so že vžagane za trugo tvojo, tvoje poslednje prebivališče. Dans leto morebiti že marsikoga izmed nas ne bo več tukaj. Hodi tedaj po svojih opravilih, pa ne pozabi smertne ure, „delaj, dokler je dan, ker pride noč, ko ne bo več delati moč!“ Amen.

Pridiga za 22. pobinkoštno nedeljo.

(Slaba skerb kristjanov za neumerjočo dušo; gov. J. Šfc.)

„Čigava je ta podoba ali napis?“ Mat. 22, 30,

V v o d.

Poglejte jih hinavskih farizejev, kako se zbirajo krog Zveličarja, ter ga s priliznjeno besedo ogovoré rekoč: „Učenic! vemo, da si resničen, in pot božjo po resnici učiš, . . . povej nam, je li pripuščeno cesarju davek odrajtvati, ali ne?“ Kdor jih ne pozna, bi mislil, da res resnice iščejo in da so željni, od Jezusa dober svet dobiti. Pa temu ni bilo tako! Svoje hudobno nevošljivo serce skrivaje mu s prihuljeno besedo zanjko nastavijo, kateri, kakor mislijo, ujiti ni v stanu. Ako jim odgovori, da je pripuščeno, davke odrajtovati, bi bili potem Jezusa pri ljudstvu černili, ter rekli, da nima nič ljubezni do svojega naroda, ker mu je prav in ljubo, ako ga Rimci stiskajo in tlačijo. Jim pa za odgovor da, da ni prav in ni potreba davkov odrajtovati, bi bili pa pred gosposko hiteli, ter jej Jezusa kakor šuntavca in podpihovavca zatožili. Toda Jezus jim v serce vidi, jim toraj ne odgovori ne da, ne ne, ampak jim reče dagni dar pokazati, ter jih upraša: „Čigava je podoba in napis?“ mu rekó: „Cesarjeva;“ in on pravi: „Dajte toraj cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega.“

Pobožni poslušavci! vsak med nami hrani tudi neki dnar v svojem sercu, na kterege pa ni cesarjeva, ampak je božja podoba vtisnjena — in ta dragi, žlahni dnar je naša duša, po božji podobi vstvarjena. Ker pa je božja, smo jo tudi dolžni Bogu dati, njemu darovati. To se zgodi, ako Bogu zvesto služimo, njegove sv. zapovedi na tanjko spolnujemo, jo greha čisto ovarjemo in jo lepšamo z čednostmi. Toda koliko je takih ljudi, da bi to zvesto storili? O redki, redki so! Nasprot

pa drugih, ki s svojo dušo, božjo podobo, slabo ravnajo veliko veliko. Poslušajte tadaj danes, kako slabo nekteri kristjan za dušo skerbi, in kako nesrečen je, kdor prav ne skerbi za svojo dušo. Pomagaj nam Bog!

R a z l a g a.

Tem lepša in drajša ko je kaka podoba, tem večo skerbi tudi človek ima, da mu je prah ne zamaže, plesnoba ne poškoduje, ali trohnoba ne razjé. Priča tega so nam podobe slovečih umetnikov postavim: Apelez-a, Rubens-a, Rafael-a itd. in povem vam, da ne dnarja, ne žlahnih kamnov, ne dragega tkanja veliki gospodje tako ne obrajtajo in ne varjejo tako močno, kakor podobe iz rok takih umetnikov, in z nekim pónosom jih prijetlom razkazujejo rekoč: „To je Apel, to je Rafael, uno Rubens naredil!“

Vse to bi samo na sebi nič napčnega ne bilo; slavni umetniki so vredni naše hvale! Toda le to je škoda in nikakor ni prav, da ljudje, za take, če tudi še tako lepe, vender pa mertve in le od človeških rok narejene podobe toliko skerbe, in jih s toliko pridnostjo varjejo vsake škode; med tem pa za podobo, brez vse primere lepšo, ne od človeških rok storjeno, ampak od Boga samega stvarjeno, nobene skerbi nimajo, ampak še clo tako gerdo in neusmiljeno ravnajo s prelepo božjo podobo, svojo neumerjočo dušo.

Bog je človeka vstvaril, mu dal lepo telo, vse popolniši od telesa vsake živali; dal pa tudi še lepšo dušo, njemu samemu podobno, nad komur se sv. papež Leo močno začudi rekoč: „Spoznaj, o človek! svojo imenitnost, ker si božje natore deležen postal.“ Tej lepi duši je dal Bog um in voljo, in jo postavil gospodinjo ne le čez druge stvari na zemlji, ampak tudi čez lastno telo, kar je Bog sam Kajnu govoril rekoč (I. Moz. 4, 7.): „Kadar dobro delaš, prejemaš plačila; kadar pa hudo delaš, ti bo kar naglo pregreha (kazen pregrehe) pred durmi; toda njeno poželjenje ti mora biti podverženo, in ti moraš čez-nj gospodovati!“

Po božji volji je tadaj duša gospodinja, duša kraljica, telo pa nje hlapec, nje suženj. Toda oh, kako vse drugač najdemo

to med ljudmi, če se po svetu le nekoliko okrog sebe ogledamo! Vse je narobe, ravno sveti božji volji nasprot. Pri velikem delu ljudi je le telo gospodar, uboga duša pa revna dekla, ktera mora služiti poželjivemu telesu.

Duša se hoče zjutraj zgodaj k Bogu povzdignuti, ter mu s pticami pod nebom hvalno pesem zapeti; nemarno telo pa jej kviško ne pusti; kolena so preokorna, da bi se pripognile; roke prelene da bi se sklenile in kviško povzdignile; jezik preterd, da bi Bogu čast in hvalo dajal! — Duša hrepeni po božji hiši in neprecenljivi daritvi sv. maše; ali nemarno telo se zgovarja z dolgim potom, slabim vremenom, hudim mrazom ali silno vročino in revne duše v cerkev ne pusti! — Telo se ogleduje sleherni dan pred zerkalom, da bi kaka pega na obrazu ne bila, kaka maroga na vratu ne tičala, na vbogo dušo skoraj nobeden ne gleda, in naj bi bila madežev polna, kakor dimnik saj! — Telo se vsaki dan vmiva in čedi, da je snažno in čisto; duša po celo leto vsa vmazana zdihuje, in ni nam mar, jo omiti in oprati v studencu sv. pokore. Bolnemu telesu skerbno iščemo zdravnika in zdravil; bolno dušo pa pustimo hirati in umirati v strašnih ranah, v smertnih težavah! Telo se sleherni dan oblači z obleko, da bi ne zmerzovalo ali pa že clo, da bi se drugim skazovalo; iz duše pa se še ta obleka, ki jo ima, draga obleka sv. nedolžnosti in gnade božje poropa in v blato tapla s pregrešnim življenjem! — Telo se vsaki dan hrani z jedjo in pijačo; vboga duša pa strada po cele tedne zveličanskega kruha božje besede, strada po cele mesce angeljske hrane sv. rešnjega Jezusovega Telesa in strada nebeške pijače svete rešnje kervi Jezusove!

Oh ti vboga, usmiljenja vredna duša človeška! Bog te je vstvaril po svoji podobi, te kraljico zemlje in tvojega telesa postavil, da bi čeznj gospodovala, in ga večnega zveličanja vrednega storila, za ktero je Bog tebe in njega vstvaril. Toda nehvaležno uporno telo ti je gospodarstvo iz rok potegnulo, te v terdosužnost peklenskega sovražnika zakovalo, te njemu prodalo, kakor je že nekđaj Judež prodal svojo dušo za revnih 30 srebernikov, evangelski bogatin za sladne jedi in pijače! — Kristus Božji Sin, te je o:al teme sužnosti peklenske, ter ti zaperta nebeška vrata spet odperl; ali poželjivo telo te je

spet v sužnost spravilo, in ti nebesa spet zaperlo! Zgubljeno je za tebe Jezusovo britko terpljenje; zgubljena je za tebe njegova sveta rešnja kri! — Sv. Duh te je pri sv. kerstu s svojo gnado posvetil, si v tebi stanovanja pripravil, pa glej kakšno je zdaj to stanovanje. Podobno je oropani hiši, katero so roparji ravno kar zapustili, ter naj boljše blago iz nje odnesli, vse drugo pa po njej razmetali, razbili, podrobili in jej vzeli vso lepoto.

Enako je storilo nagnjusno telo s teboj, o draga neumerjoča duša! Božja gnada te je zapustila, ž njo vred je sv. Duh od tebe zbežal, nasprot pa so priderle vanjo gerde pošasti napuha, nevošljivosti, požrešnosti, nečistosti, lakomnosti, jeze in lenobe, kakor po zimi v hišo mraz skoz odperte duri in okna, ali pa voda v navertano ladjo.

2) Bog je človeka vstvaril, da bi mu človek na tem svetu zvesto služil, na unem svetu pa zadobil večno življenje v nebesih. Ta svoj namen, ta svoj cilj in konec pa bo človek dosegel le tadaj, kadar duša njegova gospoduje čez poželjivo telo. Dokler duša gospoduje, telo pa služi, je pri človeku vse v lepem soglasju, naj si ga obišče sreča ali nesreča na tem svetu. Karkoli mu Bog pošilja, radovoljno sprejema iz božjih rok; nebeski mir se mu po duši razliva, božji blagoslov nad njim počiva, in vse se mu na zadnje izide v blagor in srečo, clo britkosti in terpljenje mu v dobro služijo. Z vsakim dnevom je bližej svojemu cilj in koncu, bližej svojemu zveličanju. Zares srečen je tak človek v sredi svoje časne nesreče; kakor je srečen bil poterpežljivi Job na gnojišču; zakaj Bog je bil ž njim!

Vse drugač pa je z človekom, kateri je telesu gospodarstvo prepustil. Tak človek ni srečen, in ko bi imel tudi vso pozemeljsko srečo. Duša in telo imata vedno vojsko. Duša sili iz terde sužnosti, telo pa je iz sužnosti ne pusti, in jo sili ravnati ne po božji volji, ampak po svoji spačeni volji, po volji poželjivega telesa. In kolikorkratkoli se duša uda, ter se v službo pregrehe poda, se vest oglasi, in razjeda serce

grešnikovo. In če tudi tu in tam kterikrat zaspi, se v različnih priložnostih spet iz novega zbudi, in poterdjuje resnico svetopisemskih besedi: „Za grešnika ni miru!“ — Tako tadaj grešnik že na tem svetu žalostno življenje ima; še večja nesreča ga čaka unod groba, na unem svetu. Za Boga ni maral; tadaj tudi Bog zanj maral ne bo; Bogu ni služil, tadaj tudi pri Bogu ne bo plačila imel! Svojemu poželenju je stregel, toraj bo tudi od svojega poželenja pogubljenje žel! Hudemu duhu je služil, in hudi duh mu bo dal plačilo in povračilo po njegovih delih. Pahnjen bo v vnanje tame, kjer je jok in škripanje z zobmi! — Oh, kako nesrečen je človek, kateri za svoje telo preveč skerbi, za svojo dušo pa nima nobene skrbi!

S k l e p.

Žalostno je gledati mlado drevje, kadar ga o naj lepšem cvetju hudi mraz popáli; zjokati je, kadar po polju in po vinskih goricah strupena toča vse zelenje do drobnega razmelje in zdrobi; ali tavžentkrat bolj žalostno in kervavih solz vredno je viditi neumerjočo, po božji podobi stvarjeno dušo v terdi sužnosti spornega telesa in njegovega poželenja! — Nikarte, bratje! da bi tudi med nami taka bila! nikarte, da bi tudi naša duša bila sužnja poželjivemu telesu! nikarte za umerljivo telo večo skerb imeti, kakor za neumerjočo dušo! — Sveti Anton puščavnik je bil pobožnih bogaboječih staršev sin, kateri so ga v božjem strahu redili. Ravno zato je bil pa tudi sv. Anton ves bogaboječ in pobožen. V svojem eden in dvajsetem letu je slišal nauk Kristusov, ktereга je Kristus dal mladenču, rekoč: „Ako hočeš popolnoma biti, idi, prodaj, kar imaš, in daj ubogim, in boš zaklad imel v nebesih; ter pridi in hodi za menoj!“ (Mat. 19, 21.) Te besede Zveličarjeve je sv. Anton nase obernil. Malo poprej so mu bili starši odmerli, ter mu zapustili obilno premoženja. Sv. Anton pa gre in veči del svojega premoženja med uboge razdeli. Ko pa nekoliko pozneje v drugi pridigi sliši druge besede Jezusove: „Ne skerbite za juteršni dan“ (Mat. 6, 34.), je ubogim razdal še tisti majhni del premoženja, ktereга si je bil poprej privaroval in je ves svoj čas razdelil med molitev, branje in delo. In

kar si je čez svojo potrebo zaslužil s svojim delom, je tudi razdelil med uboge. — Glejte, tako lepo je sv. Anton skerbel za svojo neumerjočo dušo, nam pa je zapustil zgled, da moramo tudi mi naj poprej in pred vsem drugim skerbeti za svojo neumerjočo dušo. To je našo prvo in naj imenitniše opravilo na tem svetu. Vse druge opravila niso tako imenitne, niso tako potrebne. O smertni uri, kedar bomo oči zatisnili, nas bo zapustilo vse, kar je posvetnega, pozemeljskega; le samo dve reči bote spremili naše duše pred božji sodni stol; naše dobre dela namreč in naše hude dela. O blagor nam takrat, če se zdaj hudega skerbno varujemo, in dobro pridno delamo! Zatoraj nas Kristus ne opominja zastonj, ko pravi: „Kaj bi človeku pomagalo, ako bi si ves svet pridobil, na svoji duši pa škodo terpel? Ali kakšno meno bo človek za svojo dušo dal?“ Amen.

Pridiga za 23. pobinkošno nedeljo.

(Naša merzlica je nečistost; gov. J. F—i.)

„Moja hči je zdaj umerla.“ Mat. 9, 18,

V v o d.

Kot nekteri učeniki menijo, je 12letna Jairova hči, o kterej današnje sv. evangelje govori, terpela in umerla za hudo merzlico. In ravno huda merzlica je, za katero naj večji del človeštva bolehma, hira in umerje. Ali veste pa za kako merzlico? Po nauku sv. učencikov je ta merzlica naše nesramno poželenje, naša nečistost. In ta je nar hujša merzlica, ki človeški rod ob vso srečo pripravlja. Ker vas pa vse presrečne imeti želim, vam hočem ravno o tej gerdi pregrehi — o nečistosti — dans govoriti, da se je kot neomadeževani zanaprej ogibate, in da se je kot zapadeni hitro očistite in ji za vselej slovo daste. Naj se zgodi v imenu Jezusa in Marije!

R a z l a g a.

„Naša merzlica je poželjenje, naša merzlica je nečistost“ ; (sv. Ambrož). In res, ako prilikamo merzlico in nečistost, one ste si v svojih nasledkih podobni.

1. Hudo pretresa merzlica človeka, ko se ga loti, ali še hujše pretresa, pači in tepe nečistost vesoljni svet. Ozrimo se v bukve svetovnih zgodb in prepričani bomo te resnice. Zgodbe nam povejo, da po nečistosti so razpadle cele kraljestva. Postavim kraljestvo Asirsko, ki je stalo 1304 let do kralja Sardanapala, pod katerim je pa konec vzelo, in to ravno zato, ker je pustil v svojem kraljestvu nečistost premagati. O tem kralju se piše naslednje: Zadnji kralj Asirski je bil Sardanapal, mož ves ženskam vdan. Abakt, eden njegovih deželnih poglavarjev ga nekega dne obiše in najde kralja v sredi žensk sedeti, presti in se ne kot modrega kralja, ampak kot babjega suznjega obnašati. Vse to viditi, izverstnega poglavarja tako razkače, da sklene, takemu kralju več ne biti podložen; ker se ne spodobi, da sloveči možje takemu kralju služijo, ki se je z ženskami tako zlo spridil. In kaj stori? Podšunta podložne, v mogočni vojski se spunta zoper Sardanapala, ga premaga in njegovega kraljevanja je konec. Ravno kaj takega beremo od Perzijanskega kraljestva; zadnji kralj tega nekdanj slovečega kraljestva je bil Dariji, mož z vsemi svojimi vojščaki tako oslavljen po nečistosti, da se niso mogli ubraniti pred veliko manjim številom sovražnikov, ki so jih napadli serčno in celo kraljestvo razrušili. In ali nam sv. pismo tudi ne priča, kako da je Bog svet tepel zavolj te gerde pregrehe? Zavolj nečistosti je Bog pustil deževati skoz 40 dni in noči in zunej Noetove barke ves drugi svet končati. Zavolj nečistosti je Bog sprožil ognjene strele v nesramne mesta Sodomo, Gomoro itd. spremenivši jih v goli prah in pepel. Zavolj nečistosti je bilo na povelje Božje umorjenih 24,000 Judov, ki so se v Sitini, mestu Moabitov, spicali z ženskami imenovanega mesta. In ali Bog v današnjih dnevih svet ne kaznuje zavoljo nečistosti? Oh koliko njih ni na svetu, ki so zavolj te pregrehe hudo stiskani, da jim je gorjé in zopet gorjé! Besede Božje ostanejo večno resnične,

s kterimi Bog žuga rekoč: Ker si me pozabil in me vergel zad za sebo, da bi vstregel željam svojega telesa, boš torej nosil svoje strasti in nesramnosti; (Eceh. 23, 25), to je, boš kazen svoje pregrehe ostudne britko prestajal. Tako nečistost človeka pretresa in ga tepe, pač hujši od navadne merzlice.

2. Drugi nasledek merzlice je, da človeka zlo oslabi tako, da komaj na noge zamore. Ali še hujši zdela nečistost človeka, oslabi ga na pameti, da je pripravljen vseh grehov se lotiti, da svojemu mesu brez overe toliko ložejše služiti utegne. „Strast nečistosti“, pravi nek cerkven učenik Tertulijan, „ima v svojem sledu vse druge pregrehe; zavolj nje se človeška kri prelije, se s strupom zavdaja, se premoženje zapravlja, se nar svetejših reči oskruni.“ Žalibog da imamo to resnico v zgledih prav na tanjko prepričano. David je bil mož po Božji volji. Ali komaj zleze nečisti duh v njegovo serce, ko že tuhta spolniti dve veliki gregrehi: on res postane umorivec in prešestovavec. Salomon, nar modrejši kralj sveta, postane, ko se nečistosti uda, oskrunjavavec sv. veže, majikom tempelne zida in jih sam s kadilom časti. Angleški kralj Henrik VIII. je bil sperva goreč katoličan in se je potegoval za sv. vero s besedo in s peresom. Toda nečisti duh kralja posneje tako omoti in oslepi, da se odpové katoliški veri in začne preganjati in moriti katoliške kristjane v veri stanovitne.

Tako tedej nečistost človeka na pameti slabi, ga spači v sercu. — Nič manj oslabi ga na telesu, Od nje zlasti pa od mehkužne nečistosti se res mora terđiti z nekim slovećim zdravnikom, ki pravi: „Nobena kužna bolezen toliko ne omaja telesne moći, toliko ne oslabi nježne mladosti, toliko ne škodova na pameti in pomneži in toliko ne skrajša človeškega življenja kot mehkužna ljubezen.“ Da, kakor cvetličica, prevzeta od slane, obledi, peresce zgubi in sognjije, ravno tako nečistost nar krepkejšemu mladenču lice cvetece pobeli, mu spodrine in spihne krepost in živahnost, da enako ostarelemu možu v svojih nar boljših letih umreti morā. Glejte Samsona. On je mož, pred kterim se trese celi Izrael. Ko se je pa udal nesramni Dalili, mu moč zgine, in se zdaj trese pred temi, ki so se ga popred bali, in oh! — on vzame v groblji žalosten

konec. Nesrečna nečistost, tako grozovitno ravnaš s svojimi spošтовavci!

3. Pa še hujši. Tretji naslednik merzlice je, da se ta težavno ozdraviti dá, ako se je bila človeka hudo lotila. Ali veliko težejše se izkoreniniti dá peklena nečistost iz človeškega serca. „Nečistost“, pravi sv. Tomaž, „je tista pregreha, ktere se tako lahko rešiti ne more, in ravno zato je gotovi pogubljaj mlade starosti.“ In gotovo zato, mislim jaz, ker nečistost človeka tako oslepi, da svojo pregreho še za pregreho nima marveč za človeško slabost, ktere milostivi Bog prizanaša ali pa tudi zato, ker človeka nečistega v sercu tako uterdi, da se noče spreobrniti in se tudi ne more, razun po velikem lastnem prizadevanji kot po posebni gnadi Božji. Povem vam en zgled strašen scer pa resničen iz življenja sv. Franciška Borgia. Nek španski plemenitaš, plesnjev nečistnik, za smert zbolil. Zastonj so ga nagovarjali k vredni prijemi sv. zakramentov, kterih ni vžil skoz veliko let. Že samo ime spoved se mu je studilo. Sv. Francišek Borgan, ki je tačas na Španskem bil in od tega terdovratneža pripovedovati slišal, poklekne pred Božjo martro in prosi s solzami v očeh svojega Zveličarja, da bi nikar ne pripustil unega terdovratnega nečistnika pogubiti, za ktere ga je tudi svojo presv. kri pretil. In čuda! On zasliši nek glas, ki mu reče: „Pojdi! Francišek, pojšči tega bolnika in spodbodi ga k pokori.“ Svetnik gre k njemu; ali vse zastonj. — Bolnik že umirajoč noče nič vedeti od spovedi. Sv. Francišek se proč poda, se spet verže pred križanega Jezusa in ga zarotuje pri Njegovi kervi in smerti, da bi grešnika omečil. Ravno tisti glas od prej se glasi, ki reče: „Pojdi še enkrat k bolniku in vzemi sebo Božjo martro; on bi si bil moral terdno naprejevzeti se pogubiti, ako se ne spreoberne, ko pogleda samega Boga, ki ga je ljubil do smerti pač do smerti na križu.“ Francišek tako stori. Z Božjo martro v rokah stoji pred grešnim bolnikom; kaže mu Božjo podobo, ki čudovitno se zdí vsa razmesarjena in s kervjo oblita, toda tudi to zastonj. Svetnik se posluži zdaj vse svoje gorečnosti ga na pravo pot napraviti; toda zastonj. On ga prosi pri ranah in kervi križanega Jezusa, naj se vendar svojo duše usmili. Tudi zastonj. Umirajoči nečistnik je bil

terd kot skale, ki so se razpočile v Jezusovi smerti na gori Kalvarski in umerje preklinjevaje Boga in Njegovega Sina Jezusa Kristusa. Si zamorete, o kristjanje! kaj strašnejšega, kaj bridkejšega misliti? Pač nar bridkejše je odsodba Božja čez nečistnike, ki se glasi: „Nikar se ne motite! Ne nečistniki, ne molikovavci, ne prešestniki, ne mehkužneši ne bodo posedli Božjega kraljestva.“ (I. Kor. 6, 9.) Nečistniki bodo imeli svoj del v gorečem, ognjenem in žveplenem jezeru.“ (Skrivno razod. 21, 8.) Oh kdo ne bo vsled današnjega navka zdihnil s sv. Avguštinom: „Obžalovanja vredni stan, kjer veselje hitro beži, terpljenje pa večno terpi!“

Sklep.

Žalostne in hude reči nečistost rodi; zatorej oh predragi moji, ogibajte se je bolj kot strupene kače, da vas ne vpikne. Stariši in predpostavljeni! posebno vam priporočam, da še nedolžne otroke pred to pregerdo pregreho obvarjete in vse to od njih odvernete, kar utegne njih mladahno čisto serce oskruniti. Priporočujte jim vse, kar jih v nedolžnosti ohrani. Učite jih ponižnim biti, ker prevzetnosti nasledek je nečistost. Pa moj Bog, koliko ni starišev, ki svojim otrokom še majhnim prevzetnega duha udihujejo posebno z nečimernim oblacilom, s katerim jih pacijo in šemijo. In koliko ni staršev, ki pošiljajo svoje nališpane hčere, naj se skazujejo, med razberzdani svet, ali pa jih same vozijo prodajati na plesišča in druge shajališča, jih nastavljajo drugemu spolu na ogled, in kaj? clo zapeljivcom hišne vrata odperete imajo, ob vsakem času njo ž njim samo puščajo, dokler ni zapeljana nedolžnost, dokler sramota očitna ne postane. Nesrečni taki stariši! Zdihoval in jokal je evangelijski oče, ko je zvedel na poti, da mu je doma hči umerla, pa revež ni pomislil, da vsega tega je sam veliko kriv. Iskal je namreč zdravnika še le ta čas, ko je hči že umirala in ne popred; in le milostivemu Jezusu se ima zahvaliti, da mu je spet oživel. Stariši! tudi vi jočete, tožite in žalujete, da so se spridili vaši otroci in vam naklonili očitno sramoto. In kdo je vsega tega veliko kriv? ali ne sami? Ako bi bili vi stariši,

namesto da ste svojo hčer na plesišče in v druge tovaršije zahajati in cele noči s fantalini pri oknih se pogovarjati, cele jutra pred ogledalom se lišpati pripuščali, da bi jo bili vi rečem večkrat pred vsem takim svarili, jo podučili o gerdobi te pregrehe, ji razkladali lepoto sv. čistosti, ji vdihnili strah Božji in gorečo ljubezen do Jezusa, Marije, sv. Alojzija itd., ji ucepili sovraštvo do greha in gorečnost v službi Božji; da bi jo bili že z mladega učili, ne kako da si ima kodrati lase, ličiti in pačiti obličje, ampak kako da ima serce venčati z lepimi čednostmi, ne kako da se ima prikupovati drugemu spolu, kako ga nagovarjati in pozdravljati, ampak kako da se ima priklanjati Bogu, kako ga častiti in moliti itd.; ali mislite, o stariši! da bi bili doživeli med vašimi otroci tako žalost, tako sramoto? Gotovo ne. „Imaš otroke“ — vas opominjamo toraj s sv. Duhom — „poduči jih in nagibaj jih pri otročjih letih. (Ekl. 7.)

Stariši! ozrite se še proti nebesom. V njih prebiva mati, Makabejska imenovana. Ona je 7 otrok imela. Iz mladega že jih je lepo podučevala in jih k svetosti nagibala. In slednjič, ko zavolj sv. vere z vsemi otroci vred pred sodnikom stoji, ki žuga jih umoriti, jih serčno mati nagovarja vse raji preterpeti kakor pa razžaliti Boga. Mati kot mučenica se v nebesih veselí, pred sebo ima vseh svojih 7 otrok tudi z mučeniško krono opletenih, ki se ji zadosti zahvaliti ne premorejo, da jih je serčno nagovarjala in skerbno podučevala pa k tako preveliki svetosti in neskončnemu veselju pripomagala. Stariši! vas lepo prosim, podvizajte za to presrečno materjo, in srečni boste vi, srečni bodo vaši otroci že zdaj na svetu in gotovo vekomaj srečni v nebesih. Amen.

Pridiga za 24. in poslednjo pobinkoštno nedeljo.

(Sodnji dan bo, in ta bo strašen in čistljiv; gov. M. T.)

„Mi vsi moramo razodeti biti pred sodnjim stolom Kristusovim, da prejme vsak, kakor je v svojem telesu dobro ali hudo delal.“ (II. Kor. 5, 10.)

V v o d.

Današnja nedeljo, ki je sklep cerkvenega leta, kakor danes teden, ki je začetek nove dobe v cerkvenem življenji, nam veli sv. mati katolijska cerkev, da naj se spominjamo tistega strašnega dneva, ko bota nebo in zemlja z ognjem pokončana, in bo prišel Sin človekov, obdan od svojih angelov, z veliko močjo in veličastvom, sodit žive in mertve. Zakaj „mi vsi piše sv. apostel Pavel Korinčanom, moramo razodeti biti pred sodnjim stolom Kristusovim, da prejme vsak, kakor je v svojem telesu (to je: v svojem življenji) dobro ali hudo delal.“ S tem spominom na strašni dan prihodnje sodbe sv. cerkev želi, da naj vse svoje djanje in ravnanje preteklega leta, ter vsega svojega življenja pregledujemo, in se dobro zabranimo zoper jezo Gospodovo ob tistem dnevu. Prihodnjo nedeljo pa naj bi z začetkom novega cerkvenega leta terdne sklepe obudili, tako živeti, da bi brez strahu ter v veselem upanju pričakovati zamogli trobente angelo, ki nas bo klicala v dolino Jozafat.

Velika, ljubi moji, je usmiljenost Božja, da nam je po svojem Sinu razodel dan vesoljne sodbe, ker se za tega razodetja voljo lahko nanj pripravljamo. Velika, rečem, je njegova usmiljenost, ker lahko spoznamo, česa nam za tisti dan primanjkuje, da si pridobimo, ali napačno popravimo.

Velika, pravim še enkrat, je za nas dobrota tega razodetja, ker nas zamore njeno premišljevanje z zveličanskim strahom

napolniti, in tako nas pogina oteži in zveličati. Nič pa bi nam to premišljevanje ne zaleglo, če bi si pred strahom poslednjega dne oči in ušesa mašili, ker za tega voljo vendar le ta dan ne bo izostal; veliko več bi bilo to za nas v največjo škodo, ker bi nas potem ta dan brez vse priprave zasacil. Zato hočemo ne v sužnjem, ampak v zveličanskem strahu premišljevati resnico, da bo poslednja sodba gotova, in ta bo strašna in častitljiva.

O Bog, dodeli nam gnado, da nam bo premišljevanje te čez vse gotove resnice v zveličanje!

R a z l a g a.

Veliko vzrokov bi se dalo naštetih, po katerih mora že zdrava pamet sklepati, da bo poslednja sodba gotova. Ti vzroki so: Od sveta nespoznani in brez vsega števila velikrat razžaljeni in zasramovani Bog; od sveta zatajevani in zaničevani Kristus, njegova od sveta psovana in preganjana cerkev na zemlji; od sveta ne le ne kaznovane, temuč še poplačane hudobije, s celim svetom vred, ki v hudobiji tiči. Da bo poslednja sodba gotova, sklepa na dalje zdrava pamet iz tega, kar se po pravici ne izhaja, in dasiravno je marsikaj sojenega in obsojenega, vendar še veliko več brez sodbe in obsojenja skritega ostane; zakaj zgodovina sveta še nikakor ni sodba sveta. Božja pravičnost sama na sebi tedaj že zase in za vse človeštvo zahteva poslednjo sodbo sveta.

Pa pustimo te in enake vzroke svoje pameti popolnoma na strani, in pogledjmo, kaj da od tega govori razodenje Božje. Pravi nam z očitnimi besedami, da bo poslednja sodba ne le za gotovo prišla, temuč nam še vse njene okoliščine popisuje, da bota namreč nebo in zemlja pokončana, da bodo vsi mrtvi vstali, da bo Sodnik dobre od hudobnih ločil, dela obojih vpricho celega sveta razodel, ter dobre poplačal in hudobne od sebe zavergel na večno.

Mislimo si zdaj, ljubi moji! da je tek časov dognan, versta človeških rodov zaperta, in napočil je poslednji dan, ko zemlja in nebo pričakujeta s strahom tega, kar ima čez nju priti. Od tega dneva toraj govori sv. pismo: (II. Petr. 3, 10.)

„Prišel bo zdaj dan Gospodov, ko bodo nebesa z velicim ropotom prešle, življi (elementi) od vročine se topili; zemlja pa in vse dela, ki so na njej, bodo zgorele.“ — „Solnce bo otemnelo, mesec ne bo več svetil, in zvezde bodo padale z neba, in moči nebeske se bodo gibale.“ (Mat. 24, 29.)

Zakaj pa pravi sv. pismo od tistega dneva, da bo dan Gospodov? ali niso dnevi dnevi Gospodovi? Pač bi imelo tako biti, pa vendar le ni. Zakaj ljudje zdaj dni ne darujejo Gospodu, ampak jih posvečujejo sebi v samoprid in sebičnost, sebi v napuh in lakomnost, sebi v razveseljevanje počutkov, v dni greha, v strežbo sveta in v službo satana. Tisti dan bo pa dan Gospodov, ker bo v poveličanje njegovega imena.

Na dalje: Zakaj pravi sv. pismo, da bota nebo in zemlja, in vse, kar je, da bo razdjano? Najpoprej zato, ker je vse, kar sta nebo in zemljo z grehi onečastena in omadežvana; solnce z grehi, ki se godé pri belem dnevu, luna in zvezde z grehi, ki so skriti v tamne noči; zemlja, ki je oskrunjena s krivicami in s prelito kervjo; zrak, ki je napolnjen s soparom in s kugo nesramnega bogokletnega govorenja; vse stvari v vodi in na suhem, ki so ognjusene s krivo porabo v greh. Zato mora vsa ta žlindra v ognji stopljena in očiščena biti, kakor je bila očiščena v Noetovem času v valovih vesoljnega potopa. Razdjana bota pa tudi nebo in zemlja zato, da se bo tako rekoč vsa natora maščevala nad sovražniki Božjimi; zakaj pisano je: „Oborožil bo stvari v maščevanje nad svojimi sovražniki — in ž njim se bo ves zemlje krog boril zoper nespametne.“ (Modr. 5, 18—21.) — Ljudje bodo koperneli strahu in pričakovanja tega, kar ima čez ves svet priti.“ (Luk. 21, 26.) — Kaj ne, kristjani! strašen je ta dan; ker vidimo vsega stvarjenja čudov polne stavbe in naredbe v koscih, razvalinah in v plamenih; pa tudi častitljiv je, ker v teh dimnatih in ognjenih podertijah vidimo Božjo neomejeno oblast nad vsem zemeljskim ozračjem.

Sv. pismo pravi dalje: „Poslal bo svoje angele s trobento in z velicim glasom.“ (Mat. 24, 31.) Telesa pravičnih bodo gosposke in častitljive, kakor njihove duše. Sv. apostel Pavel uči: „Seje se telo v trobljivosti, ustalo bo v netrohlijivosti. Seje se v nečasti, ustalo bo v častitljivosti. Seje se

v slabosti, ustalo bo v moči; seje se, kakor živinsko telo, vstalo bo kakor duhovno.“ (I. Kor. 15, 42—44.) Zraven pa še to le pristavi v podobi: „Drugačna svetloba solna, drugačna svetloba mesca, drugačna svetloba zvezd, in zvezda se od zvezde na svetlobi loči“, ter sklene z besedami: „Tako je tudi z vstajanjem mertvih. (16. 41, 42,).“

Mislite si toraj s kakoršnim veseljem bodo duše pravičnih svoje častitljive in poveljane telesa in ž njimi nebesa, polne radosti in slave sprejele, in kako bodo hvalile in častile nekdanje terpljenja, bolečine in zatiranje.

Še naprej spet sv. apostel Korinčanom piše (51. ibid.): „Vsi bomo sicer ustali; toda vsi ne bodo spremenjeni.“ — „Kdor v meso seje, bo od mesa trohnenje žel.“ (Gal. 6, 8.) Telesa pogubljenih tedaj ne bodo spremenjene, temuč bodo enake njihovim dušam, ker bodo černe in najgnjusne, kakoršni so za-verženi angeli.“ Sv. pismo pravi: (Jud. 16, 21.) „Maščevanje mesa brezbožnega so ogenj in červi. — Zakaj on bo v njih meso ogenj in červe vložil, da bodo goreli in terpeli na večno.“ — Mislite si, kakošno mora to telo biti, in kako se bo pogubljena duša branila, s tem telesom se skleniti ter sprejeti drugi pekel, in kako bo preklinjevala nekdanje mesene slasti, pregrešne vžitke in razveseljevanja!

Kajne, kristjani! zares strašen je tisti dan, ker vidimo toliko mertvih iz grobov ustalih, pa enacih peklenskim pošastim. Pa tudi častitljiv je ta dan, ker vidimo celo trumo iz grobov ustalih, ki se svetijo, kakor zvezde, svetijo kakor mesec na ponočnem nebu, svetijo, kakor žarno solnce v poldanskem stanji. Da, čez vse častitljiv je ta dan, ker vidimo Boga, kakor Boga živih in mertvih, kakor Boga, ki po besedah v bukvah kraljev (I. 2, 6.) „mori in oživlja.“ Varujmo se tedaj oskruniti ali omadeževati svoje telo!

Po preroku Joelu (3, 2.) govori Gospod Bog še na dalje: „Zbral bom vse narode, in jih popeljem v dolino Jozafat, — in tu bom sodil vse ljudstva na okrog. (ib. 12.) — Angeli

pojdejo vunkaj, in bodo odločili hudobne iz srede pravičnih; (Mat. 23, 49.) in Kristus pravi sam od sebe: (Mat. 25, 32.) „Zbrali se bodo pred njim vsi narodi, in jih bo narazen ločil, kakor pastir loči ovce od kozlov. In bo ovce postavil na svojo desnico, kozle pa na levico.“ Pri poslednji sodbi bote torej le hudobija in pravičnost ločile; nobena druga stvar tu nima veljave, ne sorodstvo ali prijateljstvo, ne zvestoba ali ljubezen, ne bogastvo, ne plemenitost, ne čast, ne služba, ne narod ali domovina. Vsi, kateri so pravični, bodo na desni, in kateri so hudobni, na levi stali. Tu bodo stariši od svojih otrok, predpostavljeni od svojih podložnih, prijatli od svojih prijatlov ločeni, in, oh! kdo bo na desni? kdo na levi? Kolika sramota! koliko kesanje bo terpinčilo pogubljene! Ta čas bodo hudobni poleg besed v bukvah modrosti (5, 4.) pravičnim klicali: „Mi neumni smo imeli njih življenje za nespamet, in njih konec brez časti. Poglejte, kako so zdaj prišteti otrokom Božjim, in med svetniki je njih delež.“

Strašen tedaj je dan poslednje sodbe, ker tu si stoji ves človeški rod nasprot, razdeljen v dveh trumah, in raztergane so vse vezí, razun teh, ki jih je čednost sklenila. Pa tudi častiljiv je ta dan, ker tu se nam Bog skazuje kralja vseh kraljev in Gospoda vojsknh trum, ki s poglavarji in narodi, kakor s hlapci in z otroci ravna po svojem dopadenji, „pri njem namreč ne velja nič imenitnost osebe.“ (Rimlj. 2, 11.) Varujmo se tedaj pregrešnih prijaznost, in učimo se strahu Božjega, ne strahu pred ljudmi!

Kristus pravi: „Nič ni skritega, kar bi se ne razodelo, in skrivnega, kar bi se ne zvedelo.“ (Mat. 10, 26.) Poleg teh besed bodo po tem takem vse dela dobrih in hudobnih, kakor odperte bukve, vsem očitne, nedolžnim ali spokorjenim v čast, hudobnim v osramotenje. Odkriti bodo od slehernega posebej grehi, ki jih je storil v mislih, v željah, z besedami, z djajjem ali z opuščanjem dobrega. Odkriti grehi, ki smo jih storili z očmi, z ušesmi in z rokami; grehi otročjih in mladostnih let, grehi moštva in starosti; grehi dni in noči, lastni in

ptuji; grehi pozabljivosti in lastnega zadolženja; grehi, ki smo jih storili ali iz hudobije, ali iz slabosti, ali ki so bili zamolčani pri spovedi. O ljubi Bog! kako bočejo obstati potem pred tvojim oblicjem tisti hinjavci, ki hočejo pred svetom za nedolžne in pobožne veljati, pa bodo sodnji dan odkriti pobeljeni grobovi njih smradu in gnjilobe? Prav da bodo vpili: „Goré, padite nas! Hribje, pokrite nas! (Luk. 23, 30.)

Kaj ne, iz tega spet vidimo, kako strašen bo dan, poslednje sodbe, ker bo razjasnjena vsa človeška hudobija. Pa tudi njegova častitljivost se kaže, ker vidimo Božjo vsevedočnost, Božjo svetost in pravičnost. Varujmo se toraj goljufivih spoved, ki vest zadremljejo, varujmo božjeropnih spoved, ki bi bile ob tem dnevu naše večno obsojenje!

Pri takem razodenji naše vesti vpricho celega sveta je pač lahko mogoče, da bodo hudobni drug na drugega zvracali svoj dolg. Otroci poreko: Oče, mati! vi ste krivi mojega pogubljenja, ker nas niste bolje odgojevali. Stariši se bodo izgovarjali: Otroci! vi ste krivi naše nesreče, ker ste nas v jezo, v kletev, v prepire nadražili. Podložni poreko: Ako bi bili vi, ki ste bili čez nas postavljeni, bolje spolnovali svoje dolžnosti, bi mi ne bili zašli na pot hudobije in zdaj v pogubljenje. Zapeljivec poreče: Saj bi ne bil za tebo hodil, ko bi se mi ne bila prilizovala; in zapeljana se bo izgovarjala: Ti, zapeljivec, si prižgal sebi in podkuril še meni žvepleni ogenj z obljubami in prisegami zlatih gradov. Ti, mož, bo vpila zakonska žena, si kriv moje pogube, ker si bil kriv moje jeze in nezderžnosti; in ti žena, bo kričal mož, si kriva mojega obsojenja, ker si mi bila nezvesta, in si mi grenila moje žive dni. Ti, duhoven! bo vpilo ljudstvo, si nas pahnil v večni ogenj, ker si nas tje v en dan odvezoval brez našega kesanja in poboljšanja, ker si k vsemu našemu pohujšanju molčal, in bil, kakor prerok pravi, némi pes, ki lajati ne zna. — Toraj spolnujmo vsak svoje dolžnosti, da sodni dan za nas ne bo strašen, ampak častitljiv dan v razodenje naših dobrih del in naše pokore.

Potem pravi Kristus, se bo prikazalo znamenje Sinu človekovega na nebu, — in bodo vidili Sinu človekovega priti v oblacih neba z veliko močjo in veličanstvom.“ (Mat 24, 30.) Poglejte tukaj znamenje odrešenja, sv. križ, pogledjte angele,

kraljico nebes in zemlje, od katerih je obdan tisti, ki je kakor revno dete rodil se v Betlehemiški štalici, in je zdaj tisti, kteremu je Oče zročil vso sodbo, ki je prejel ime nad vse imena, da se v njem priklanjajo kolena vseh, v nebesih, na zemlji, in pod zemljo! Kakošno veselje za pravične, ker vidijo njegovo in svojo zmago! Kakošen strah za hudobne, ker vidijo pekel in sebe premagane in obsojene v večno ječo! — Zakaj potem poreče na svoji desnici zbranim: „Pridite, blagoslovljeni mojega Očeta, in posedite kraljestvo, vam pripravljeno od začetka sveta.“ (Mat. 25, 34.) In k hudobnim se obrnivši bo gromela njegova sodba: „Poberite se spred mene, vi prekleti, v večni ogenj, ki je hudiču in njegovim naslednikom pripravljen.“ (ib. 41.) — Kdo popiše veselje in vrisk, kdo nadušene pesme izvoljenih, ki se bodo vzdignili s Kristusom, z Marijo s trumami angelov v nebeške višave?! — in kdo popiše strahotno vpitje, krik, divjanje in obupanje zaverženih, ki bodo šli s peklenskimi pošastmi v večni ogenj?! Tukaj ima pobožnost in svetost svoje plačilo! Tukaj greh in hudobija svoje povernjenje. Nebesa so zaperte, pekel je zapert, in na obojih vratih je pritisnjen Božji pečat brezkončne večnosti. Ta poslednji dan je toraj strašen, čez vse strašen dan za pogubljene; čez vse častitljiv dan pa je za izvoljene, ker gredo v veseli procesiji na ženitovanje Jagnjetovo.

S k l e p.

Kje, ljubi moji! bo ta čas vsak zmed nas? Kaj ne, naša večnost bo taka, kakoršna bo naša sodba; naša sodba pa taka, kakoršna bo naša smert, in naša smert taka, kakoršno je naše življenje. Blagor nam, če je naše življenje pobožno, ker bo potem tudi poslednji dan za nas čez vse častitljiv dan, dan našega zaročenja, dan naše poroke z nebeškim ženinom! Amen.

ŽALOSTNICA.

Prečastitljivi, milostljivi gospod

ANTON MARTIN SLOMŠEK,

knez in škof Lavantinski itd. itd. itd.,

so se v Marburgu 24. kimovca 1862 zvečer o pol devetih po prejetih ssv. zakramentih v večnost preselili; njih truplo je bilo 27. u. m. po velikih mertvaških slovesnostih o poli ene popoldne v kapeli na ondotnem pokopališču k počitku položeno. Bili so ranjki rojeni v Ponikvi 26. listopada 1800, mašnik posvečeni 8. kimovca 1824, knez škof izvoljeni 30. maja 1846.

Naj v miru počivajo!

Rožice na Slomšekov grob.

„Drobtinice“ so bile lepe vselej, naj lepše so pa letošnje — tako gre močen glas po celi Sloveniji, — skoraj so jih nam cele napisali naš premilostljivi škof Anton Martin Slomšek.

Našega škofa in stebra svete katoliške cerkve, — očeta in branivca nas vbogih Slovincov, — našega prvega govornika in pisatelja ni več — — — Anton Martin Slomšek že počivajo v črni zemlji! Zgubili smo jih, ko jih najbolj potrebujemo, potrebujemo za sveto cerkev, potrebujemo za mili naš jezik. Kdo nam bo kervavo rano zacelil, kdo nam povernil neizrečeno škodo?

Presvitli knezoškof Anton Martin so nam Slovincem živeli, so nas Slovence v sercu nosili, za nas Slovence se trudili tukaj na zemlji, — tudi zdaj tam gori pred božjim sedežem ne bojo zabili nas Slovincov: to nas tolaži, nam serce hladi in solze otira.

Pa ne samo tam gori v nebesih bojo za nas Slovence in naše pravice Boga prosili, tudi še tukaj na zemlji bojo še med nami hodili, nas budili in vneli, nas vodili in učili: Njih lepa slovenska beseda bode med Slovenci živela, dokler ne strohni poslednjega Slovence poslednja kost in prah. Naj le slovi njih beseda med Slovenci! Svoje serce izlili, svoj duh izdihnuli so presvitli knezoškof Anton Martin v letošnje „Drobtinice“; zatoraj Vam, ljubi Slovenci! podam nekaj rožic, ki sem jih v letošnjih „Drobtinah“ nabral, podam jih rajnemu Slomšeku v večni spomin, Vam pa Slovenci v naj lepši poduk!

I. Kako poslovenjevati iz drugih jezikov? „Kedar hočeš iz drugih jezikov česar posloveniti, ne sloveni po besedi temveč po misli; jedro vzemi, lupino slovensko ogerni. V slovenščini naj bojo stave krajše, imena samostavne, posebno posnéte v glagole premenjene, (abstracte Sätze

in concrete) cvetje ali kinč bodi slovenski; p. dergleichen gibt es Legion — takih je kakor listja in trave. Morgenstunde hat Gold im Munde: juterna ura, zlata ura. Lepota slovenščine ni v posamesnih, čistih besedah, marveč v zalih domačih podobah, pa v slovenski vezi (Syntax). (Berl Novice pervega leta in jih sedanjim priméri; Marka Pohlina: Bukve. za prid.; Pastirski list škofov na Dunaji 1849; — priméri pa Ravnikarjeve: Zgodbe sv. pisma.) Pisatelj, kateri po nemško misli, in v nemški zvezi Slovencom piše alj govori, je hujši nemškutar od onega, ki nemške besede brez vse potrebe med slovenščino vtika.

II. Pravila, kako jezik brusiti in pisavo likati.

1. Kdor ljubi resnico in pravico, tudi jezik rad ima, kateri nam jo poveda in ohranjuje; naj rajši pa onega, v kojem jo je nar poprej zaslišal, jezik materni. Torej, mladi govornik! skerbni za krasoto besede materne, naj cveti in rodi žlahnega sadja omike; kder ni cvetja, tudi sadja ne bo. Taka zima je bila veliko sto let na slovenskem polji.

2. Ljubi materni jezik po njegovi ceni, pa ne le v goli besedi, temveč v djanji in resnici. Omisli si knjig verlo pisanih, zberaj si iz njih besede, izreke in prislovice zlato zernate, ter bodi marljivi hčelci podoben, pazi pa tudi na jezik prostega ljudstva, pri kojem je še pristna slovenščina doma. (Tako je rajni Mat. Ravnikar delal.) Slovenščine zlata še veliko v prahu leži.

3. Si hočeš gladek jezik in besedo omikano osvojiti, govori in piši rad po slovensko; le skerbna in pogosta vaja jeziku omiko daja. Kdor se slovensko govoriti sramuje, (kogar po domače pregovoriti grozi,) njemu se bo jezik gerdo zapletal, kedar bo po domače govoriti potreba; le kogar slovenščina veseli, on bo čedno govoril, kakor se omikanemu človeku spodobi.

4. Ne rabi po nemškutarsko ptujih nepotrebnih besed; pa tudi previsoko v novokovani slovenščini ne letaj; včasih je dobro staroznane, podomačene ptuje besede rabiti, p. zakrament, ne pa svestvo; muzika bolje kak glasba. Kerpati slovenščino po nemškem kopitu je veliko gerši od posamesnih ptujih besed; p. sem ga ne videl. Slovenski duh naj

tvoje stave oživlja, vsako besedno zerno naj svojo národno obleko dobí, vse prislovice naj bodo domače; p. *Audiat et altera pars*: da se resnica prav spozna, je dobro slišati dva zvoná.

5. Hočeš verli govornik sloveti, ne smeš drugih jezikov čertiti, kak uni Hrovatun, rekoč: „Hvala Bogu da ne znam švabski.“ Skerbi svoj jezik olikati in tako berhko govoriti, da ga bodo tudi sosedje spoštovali. Kolikor jezikov znaš, toliko človekov veljaš, posebno na Austrianskem. — So, ki za materni jezik vse dajo; zerno zaveržejo, da le lupino imajo, kar je malikovanje in greh.

6. Slovenska pisava ljubi krajši stave (*Perioden*) od nemške; njeni kinč so zernate misli, krěpki izreki in pa v domačem duhu vbrane podobe, kakor jih najdeš v Ravnikarjevih zgodbah sv. pisma. Preobširne stave so rade vodenične in mračne za prosti razum Slovincov. Ima pa tudi slovenska pisava seobno lastnost glagole rabiti namesto (abstraktnih) imén; p. Slovenci si kratkočasijo, kvartajo, keglajo itd. Iz glagolov prirastejo za višo omiko samostavne imena; p. ozfr, pazka, pozív, itd.

III. Graja nemškutarjev. „Kaj mi hočete dati, in jaz vam ga izdam?“ tako je govoril Judež Iškarjot kervoželjnij sovražnikom Kristusovim. Oni mu obljubijo trideset srebernikov; in odsihmal je izkal priložnosti, da bi ga jim brez hrupa izdal. — Kaj nam hočete dati, in vam hočemo prodati svoj národ, svoj materni jezik in vso národno blago? tako govorijo naši nemškutarji, svojega národa zatajevavci, po nemški strani Nemcom, po vogerski strani madjaroni Magjarom, lahoni po laški strani pa Italijanom. Trideset srebernikov ravno ne iščejo; zadosti jim je nekoliko pohvale, nekaj posvetne časti, pa tudi časnega dobička prazna obljuba, da taki mešetarji svoj rod z veseljem zatajijo in ptujščini izdajo, kakor nas Slovence stoletna žalostna skušnja učí. Ni se po tem takem čuditi, da vbogo slovenščino od vseh krajev pokončavna povodenj zaljiva, ter našo slavo podvaljuje in blati tako, da se je lastni otroci sramujejo, in svojo národnost toliko gerdo zanicujejo, da se že stranskim prijateljem usmili. Jeli bi rodoljub te britke osode ne omiloval?! —

Kdo je ponemčil Gorotana visoke planine in doline zelene častite Koroške dežele, v koji so svoje dni mogočni Gorotanski knezi gospodovali, kakor nam priča jezer let stari kamniti prestol na starodavni ravnini poleg Gospe svete? Na grobu stare slave knezov prestol v zemljo leze na meji nemčije, in na bližnem homu častita stolica gospaspveta že v nemčiji medlf; alj visoke gore Grebenca in Kačji verh, Golovica in Svinja so v nebo kipeče priče, da so svoje dni Slovenci po njih kočatih livadah svoje čede pasli, in z njih višin v sosedno Tirolsko, Solnogradško in Avstrijansko gledali in popevali gorske popevke, kder sedaj ni slovenskega glasu več čuti. Bistrice po vseh krajih nemčije po slovensko rožljajo, se v Dravo, Muro in Murco odmevajo, pa po njih bregih ni več Slovincov, ki bi razumili, kaj jim velijo potoki in reke v starodavnih časih po slovensko keršene. Koroško Brezje in štajarski nemški Gradec nam pripovedata v množini veliko varošev, tergov in vasi po nemških krajih, da so jih nekdanji Slovenci stavili, in v njih prebivali, v kojih so zdaj le Nemci domá. — Kaj so očitni sovražniki nekdanje Slovence po vsih tih krajih pobili, in po kervavem boju si osvojili vse te slovenske lastine? — Nemškutarji so jih po malem Nemcom prodali, ter so sebe in svoje deca ponemčili.

Kdo je zaselil rajnih očetov naših nekdanje silnike, kojim so morli po visokem hribovji in po sternem skalovji mogočne grade zidati, da so jih krog svojih gradov večidel kervavo žulili? Kdo je dal v slovenski zemlji gradovom in posestnikom nemške imena? Nemškutarji so to storili, se Nemcom prikupiti so zatajili svoje slovenske imena, ter so sebe in svoje selo nemško prekerstili. Tako je postal Kačnik — Schlangenberg, njegov Kačji grad pa Schlangenburg, Ojstroverhar pa Schärffenberg. Taka je šega nemškutarije starodavnih in naših časov.

Kdo je ponemčil naše slovenske mesta, v kterih so stari častitljivi mestjani sicer nemško besedo znali pa tudi poleg nemške radi lepo slovensko govorili, do sedajnega roda po slovensko molili in poslušali božjo besedo? Sedajna mladina se učf poleg nemške gostokrat tudi francozke besede, svojega domačega jezika pa ne zna, kakor bi bil vseh pošтовanih jezi-

kov zaveržek. — Kdo ponemčuje še neprenehoma naše slovenske terge in sela, ter po nemščini zeva, kakor klopotec po vetru, rekoč: le nemško! le nemško! Vse to nemškutarji delajo, ki slovenske zemlje kruh zauživajo, in pijejo vince slovenskih goric, slovenski národ pa zasramujejo, in napeljujejo proste Slovence nemškovati in nemško saj na pol hrustati. Tako se ponemčijo posli slovenskih roditeljev, ki se nemškutarjem v službo podajo. Svoje dni so se od takih pestern in hišin gosposki otroci slovenske besede igraje naučili; ako pa zdaj tako srako po slovensko nagovoriš, bo ti po nemško odgovor dala. Takim nemškonam božja beseda po slovensko dalej ne dopade, ne veseljijo jih pesmi slovenske; celo moliti po slovensko je takih sram. Slovensko Bogu služiti pozabijo, nemškega se dosta ne naučijo, in dostokrat z besedo materno tudi živo vero zgubijo, da se usmili Bogu!

Kdo so pa tisti nemškutarji, katerim moja graja velja? Po njih delih jih bomo spoznali; saj se drevo tudi po sadju spoznà. — Nemškutarjev ne skerbi, naj bi se naša draga mladina v šoli keršanskega nauka prav živo naučila, se privadila Bogu lepó služiti, očeta in mater za ljubo imeti, ljubiti svojo domovino, poštovati cesarja in slušati svojo postavno gosposko, naj bi prirasla mladež naša bistre glave in pa zlahnega serca. Le nemško, le nemško! naši nemškutarji na ves glas vpijejo, pa ne pomislijo, da je slovensko mladež po nemško šolati ravno toliko, kakor prazno slamo mlatiti; veliko ropotanje, malo pa čverstega zernja. Otroci se naučijo po nemško kleti, svoje rojake za zijake imeti, se domačega blaga sramovati, in se le s ptujim bahati. Tako izšolana mladina je pa na pol sirova jed; ni Slovenec in ne pravi Nemec; vsakega pol plodá, malo malo pridnega.

Nemškutarji pošiljajo svoje sine in hčere na Nemce služiti, naj bi se nemške besede prav dober kup lotili. Slovenski mladenci in deklina med neznane Nemce zajdejo, ne razumijo nemške pridige, ne keršanskega nauka, opuščajo spoved in presveto obhajilo, pozabijo po domače moliti, in varh Angel jih v nemčiji zapusti. Zgubijo svojo nedolžnost, zatajijo sveto vero, in pridejo tako ponemceni v žalostnem stanu domu. Pač so predrago kupili nemško besedo,

in so pregostokrat kuga svojega domačega kraja. Poglejte nemškutarije žalostni sad!

Nemškutarji v naših domačih šolah, školniki terdi nemci ali ponemčeni, ostudijo deci materni jezik, ter otrokom le po nemško svoje nauke v glavo vtepajo; domači jezik jim pa je pasterk. Za del slovenske besede otroke psujejo, jim zasmehljivo znaminje obešajo, pometajo mladini materni jezik iz glave, in ji iztergajo iz serca ljubezen materno. Tako se šolajo pogosto naši otroci v narodnih šolah! Nemščina se na častitem mestu košati, slovenščina pa zanemarjena tako dolgo za vratmi čepi, da jo v kratkih letih čez prag sunejo in v smet veržejo. Glejte nemškutarije žalostni sad!

Nemškutarji v naših uradnijah in pisarnicah Slovence po nemško nagovarjajo, nočejo slovenske besede dajati, ne slovensko pisariti, ter tako v sredi Slovincov slovensko besedo pozabijo, če so jo znali. Česar slovenskega brati jim merzi, se slovenščine učiti jih grozi; po njihovih željah naj bi le vsi Slovenci nemško znali, naj bi le jim slovenščine se učiti potreba ne bilo. Takim pisarjem, nemškutarjem se godi, da se jim Slovenci le tako dolgo priklanjajo, dokler jih potrebujejo; so jim spred oči, jih Slovenec ne ceni, in jim po meri vračuje, kakor so mu posojevali. Zaupanje in odkritoserčnost pri gosposki in podložnih nista doma, kjer v pisarnicah beseda materna ne velja; ptujki se ne zaupa.

Nemškutarji so na polovico ponemčeni ljudski starašineti in kotni pisači, ki na dveh ramah nosijo, naj bi obilnejše v svoj mlin nanosili. Kakor seršeni na mehko sadovje, na vse slovenske skupšine letajo, in govorijo na pol slovensko, na pol nemško, pa tako sladko in priljudno, da jih predrago kupi, kdor jih prav ne pozna. Tako dolgo se Slovincem sladkajo, da jih v svoji šaki imajo; potem pa delajo v imenu Slovincov po svoji volji, ne po volji Slovincov, rekoč: Tako je misel in dobro premišljena volja našega ljudstva, če ravno ljudstvo tega ne misli in ne želi. V imenu ljudstva svoje nemškutarske prošnje ali peticije kujejo, jih od hiše do hiše, od srenje de srenje nosijo, naj jih podpišejo alj se podkrižajo vbogi nalagani in goljufani Slovenci. Sleparki so, in slepce vodijo po gosti temi nemškutarije.

Nemškutarji so, ki slovenščino opravljajo, rekoč: Slovenska beseda je še presirova in preuboga, da bi se po uradnijah slovensko pisalo; naj se po starem le v nemškem jeziku vraduje. Kdor to veli, priča, da slovenščine prav ne pozna; kar pa človek ne zna, se naj uči, če hoče verli delavec biti. Slovenski jezik ni rogat, razun nemškutarjem. — Drugi nemškutarji spet govorijo: Mi smo rojeni Slovenci, in govorimo slovensko od mladih dni, pa nove slovenščine le ne zastopimo. Tudi nemščine bi ne zastopili, ako bi se ne bili učili; kako bi pa slovenščino veliko pomnoženo razumili, dokler ste jo zanemarili, in veliko pozabili, česar vas je vaša mati učila. Nemške „caitinge“, Slovencom sovražnice željno preberate, slovenskih Novic še po imenu ne poznate. Tako je nemščina slovenščino zadušila, in ni se čuditi, da je tako malo znate. — Tretji pravijo, da morajo Slovenci nemške postave v roke vzeti, če hočejo slovenske razumiti. V resnici; pa tako se le tistim godi, kateri več nemščine znajo kakor slovenščine; kdor bi kaj tacega od terdih Slovincov rekel, bil bi na pameti slep.

Kaj pa hočejo nemškutarji slovenskemu rodu storiti? Derhal želijo v dušni temi pustiti, svojim izvoljenim pa nemško kulturo alj omiko usiliti, naj bi vbogo ljudstvo za nos vodili, — hočejo, naj bi Slovenci tiho djali, da bi jim lahko domače blago jemali, in jih ponemčili. Tako so svoje dni sovražni Turcini kristjanom djali: „Ne boj se, ne boj se; berzo hoče bolje biti“, ter so jim glave porezali. Glave scer nemškutarji Slovencom ne jemljejo, pa besedo materno, domačo našo in slovensko národnost. Le predolgo so miroljubni Slovenci tiho djali, in tako daleč zaostali, da bi nam sosedov ne bilo mogoče doiti, ako prav pridno ne stopamo. Dosti je dremanja, preveč je zgube; alj zamujeno nam še ni, stopiti v kolo omike. Slovenci nočemo nobene vojske in prepira ne išcemo, ampak le svoje pravice, svojim sosedom rekoc: „Kar ne želite, da bi vam drugi storili, ne želite storiti tudi vi nam. Pustite Slovencom dve reci, ki ste nam drage kakti svetle oci: svečo katoljško vero, in pa besedo materno. Po nemščini se je svoje dni krivovera v naše kraje urinila, po nemščini se nam tudi v naših casih ponuja. Pade naša prava vera, pade tudi

naša sreča; smo terdi Slovani, bomo tudi zvesti kristjani. In to nam Slovencom črez vse veljá.“

Jeli pa hočemo Slovenci svoje sosede, poštene Nemce zamečevati, v nemar pustiti nemško omiko in učenost? — Tega nikar! Pridno se hočemo nemške besede učiti, pa slovenske še bolj; — skerbno nemško omiko prevdarjati, pa le posnemati, kar je modro in prav, in poleg nemške omike pošteni Slovenci ostati, nikdar izdati svoje domače reči. Prijazno bomo Nemcom svojim sosedom roko podajali v vseh poštenih rečeh, pa tudi slovenščino bomo krepko varovali; kajti nas resnični pregovor uči, da, kolikor jezikov kdor zna, toliko človekov veljá.

Ne zamerite, blagi Nemci, meni moje grajavke, ona le gerde nemškutarje zadeva, in kara naše izdajavce. Pravi Nemci so bili, so in bodo Slovencom dobri prijatli; slava jim! Slovenci in Nemci smo Avstrijanci; enakopravnost naj bo naš pas in pa keršanska ljubzen. Enake dolžnosti hočemo voljno nositi, pa tudi zavživati enake pravice, in ljubi mir bo med nami doma. Bomo vsi Avstrijanski narodi v lepem kolu ravnopravnosti stali, se nas bodo naši sovražniki bali; mogočna Avstrija bo, kar je bila: Evrope pravična vodila. Slava ji, enojni, veliki Avstriji!

IV. Slavi! slavimo slavno slavnih Slavov slavo! Hočem povedati naših rodoljubov lepo število, kojih blage dela so skrite ostale našim očem? — vam naznaniti veliko množino verlih Slovincov in Slovenk, ki so slovenščino ljubili in priporočali svojim rojakom? — — Zaupam, da se svetijo njih častite imena v bukvah večne slave, ter jih homo nekđaj veselo čitali, ako jih homo zvesto posnemali v pravi keršanski ljubezni in v rodoljubnosti. Kakor svetle zvezde na jasnem nebu migljajo, tako nas vabijo — nas milo zovejo in mogočno vlečejo rajni naši rodoljubi, rekoč: Verli Slovenci! ne pozabite, da ste sini matere Slave; naj vam bo drago materno blago: sveta vera in pa beseda materna. Prava vera bodi vam luč, materni jezik bodi vam ključ do zvelicanske narodne omike. Naj vam sveti, mladi rojaki, rodoljubnost iz naših grobov, kakti večerno sonce, ki se po hribih in dolnah ozira, ktere je na svoji poti lepo osijalo in ogrevalo, ter jim dajalo novo

življenje. Kakor nam — bo minula hitro vsa posvetna čast tudi vam; za večno slavo toraj skerbite! — To je rajnih rodoljubov glas — tako na delo vabijo nas. — Prijatelji! Slovenci! Rajnih Slovencev posnema bodi naša slava — bodi naše priserčno veselje! In kakor sem rekel, tako bodi!

V. Ne sramuj se svojega rodu, ne jezika maternega. Kdor svojo domačijo v resnicj ljubi, se ne sramuje svojega rodu, ne jezika maternega, ki domače kraje po domače oživlja in poveseluje. Brez jezika in naroda bila bi še toliko rajska dežela žalostna puščava. Pravi, živi domoljub skerbi za slavo svojega rodu in jezika, kakor skerbi ženin za čast in lepoto svoje drage neveste, da jo nikdo ne zasramuje, ob poštenje ne deva, in ne oskrunjeva, temveč po vrednosti poštuje in obraja. To so tudi rajni Čepe storili; ljubili so svoje ljudstvo, skerbeli za njegovo omiko, so bili prijatelj milega slovenskega petja, kakor vsih domačih obredov in poštenih šeg. — Na meji med Nemci in Slovenci imajo stariši navado, svoje dečke, celo deklina med Nemce pošiljati, naj bi se nemške besede lotili. Želja po nemški besedi ni sama na sebi graje vredna; človek toliko človekov velja, kolikor jezikov zna. Blizo nemčije nam je gotovo tudi nemške besede potreba; za tega del se tudi deca v šoli zraven slovenščine tudi za potrebo nemškega jezika učijo. Ako pa misliš, da šola za druge nauke ni, kakor za nemščino, se močno motiš. Dokler otrok v domačem jeziku dobro vaje ni, se nemškega težko uči in hitro pozabi, ne zna nemščine, in ne slovenščine; takemu je šola zgubljena, in potratjen otroških let zlati čas. Se hočeš tega prepričati, vprašaj može, kateri so v take nemškutarske šole hodili; izmed sto takih šolarjev v 25 letih težko jih 5 svoje ime podpiše, nekoliko nemških besed govori, nemškega pisma pa ne razumi, še manj pa slovensko, kterege se ni učil. Ne bilo bi toraj očetu zameriti, ako svojega sina med Nemce pošlje, naj bi se nemščine bolj privadil; pa kaj pomaga mladencu nemška beseda, ako pa keršanski nauk pozabi — kaj deklini nemškutarija, ako pa svojo nedolžnost zgubi! Na nemškem mladi Slovenci in Slovenke ne razumijo pridig, ne keršanskega nauka, še spovedati se priložnosti ne najdejo; priložnost pohujšanja pa ne počiva, in angel nedolžnosti jih poprej

zapusti, kakor se jih prime nemška beseda. Na Koroškem gostokrat taki nemškoželci celo med krivoverce v službo zajdejo, in ob pravo vero pridejo. Ali ne bo taka zguba skerb-nemu pastirju žalost napravljala? Jeli niso hvale vredni mešniki, kateri se takemu početju vstavljajo? Tudi rajni častiti Čepe so velikokrat svoje Jarenince svarili in opominjali, svojih otrok na nemško ne pošiljati, kder le prelehko in prehitro Boga in svoje duše pozabijo, ter v časno in večno nesrečo padejo. „Kaj pa človeku pomaga, naj si ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo terpi? Jeli ga bode nemška beseda zveličala?“

Čudno je, in bi rekel ne brez krivice, da se po Slovenskem ne le v velikih mestih, ampak tudi v manjših, kjer je komaj kakih dvajset ljudi, ki slovenskega ne razumé, po nemško pridigje; v nemškem Gradcu pa, kjer po jezero Slovincov biva, ni ene slovenske pridige. Slovincov ni sram poslušati nemškega podučjenja, da ga le na pol razumijo; Nemci se pa hitro božji besedi odmeknejo in celo iz cerkve gredo, rekoč, da slovenske pridige ne razumijo, čeravno leta in leta na Slovenskem živijo, in si po slovensko dobro pomagati vedó, kakor bi slovenska pridiga le za proste ljudi bila. Ravno tako se tudi v uradnijah in pisarnicah godi, da v slovenski zemlji slabo ali pa celo ne opraviš, če nemško ne govoriš, ali pa tolmača s sebo ne vzameš. Ni se čuditi, da naši kmetje pravijo, slovenski jezik le doma in pa na potu h gospóski velja: pri gosposki mora nemška beseda biti; in če kdo gosposko sukno nosi, se ima le po nemško nagovoriti. Tako se naš materni jezik zasramuje in tepta, ne le od Nemcov, marveč od slepih Slovincov, ki ne vejo, kako krivico svoji narodnosti činijo. Materni jezik je prvi božji dar, v katerem pregovorimo, in za njega nam ima biti pred vsimi drugimi jeziki mar, da ga častimo, likamo in po slovensko radi govorimo, prepevamo in se v njem veselimo. Za to so se rajni Jareninski dekan tudi z velikaši svoje duhovnije vsigdar le po slovensko pogovarjali, naj si ravno večidel vsi Jareninski gospodarji nemško besedo znajo; in če jih je tudi kdo kmetov po nemško nagovoril, so mu le po slovensko odgovorili, in s tim pokazali, da imajo besedo materno v časti. Naj bi vsi slovenski duhovniki in vradniki to lepo ravnilo zapomnili, po-

snemali; v kratkem bi slovenščina v časti bila; kdor pa svojega blaga ne obraja, ga hitro in spod nič proda.

VI. Slovenci smo v omiki zaostali. Nemci nam očitajo, da smo v omiki zaostali, da naše šole kaj ne veljajo, da je naše ljudstvo neumno in nemarno. Tako očitanje ni pravično, ne resnično. Slovencev je toliko posvečenih mešnikov, da jih nad sto in sto po nemških krajih Kerške in Sekovske škofije služi; pa tudi po drugih avstrijskih deželah: veliko duhovnij bi bilo brez pastirjev, naj bi jim Slovenci ne pomagli. Koliko pa Nemcov mešnikov med Slovenci najdeš? Slovenski rojaki služijo kakti uradniki po vsih avstrijskih kronovinah, se naučijo lahko in radi vsakega jezika; kako okorno se pa večidel nemški opravniki med nami nosijo, ter hočejo, naj bi za njih del vsi Slovenci nemško znali, da bi pri njih kaj veljali. Slovenski sinovi so na vojski hrabri vojšaki, in tako pogumni, da se jim sloviti vojskovodja odkrije, in jih vsi hvalijo, ki jih poznajo. Slovenci znajo tudi orati in vinsko tertu obdelovati, so pridni podložni svitlemu cesarju, in pobožni verni kristjani: in ravno ta je prava pristna omika, ki ljudi časno in večno srečne storf. Ako so Slovenci res zaostali, so zaostali v tisti nemški kulturi in posvetni modrosti, ki jo sv. apostel Pavel imenuje pred Bogom neumnost. Ako smo pa Slovenci v kakih posvetnih rečeh zaostali, so nerodne nemškutarske šole krive, v kterih se, razun svete vere, prav za prav drugega ni slovenska mladina učila, kak nekoliko nemškovati. Nemško so deca veči del pozabili, drugih potrebnih in koristnih reči se niso učili.

Še le kakih trideset let se slovenski otroci v domačih šolah poleg nemške, in pred vsem tudi slovenske besede učijo, računajo, se modrujejo in pojo, in polovina naših šolskih stanic je slovenskim šolcom pretesna, kar očitno priča, da slovensko ljudstvo na deželi slovenskih šol poželjuje, v kterih se pa tudi mladina za potrebo nemške besede uči. Po vsih krajih, pri vsaki tretji duhovniji tožujejo, da nimajo šolcov kamo posaditi; vsaka ces. kralj. okrajna gosposka ima v svojem okraji po več komisionov šole razprostirati alj nove staviti.

To je Slomšekov duh — ljubi Slovenci!

Novičar.

* Iz Celovca. Že večkrat smo brali, da je ta alj uni gospod prejel kak red alj kako svetinjo od tega alj unega kralja.

Imamo po Austriji dosti gospodov, ki so take častne znamenje dobili od turškega sultana. Se ve, da je Slavjana malokedaj taka čast doletela, Slavjani so pozabljeni alj počernjeni po celem svetu. Vendar nobena slavjanska duša zavolj tega ni se jezila in razsajala, ni nikogar natolcevala in černila.

20. septembra t. l. so Rusi praznovali tisočletnico, kar stoji rusko carstvo. O tej priložnosti je ruski car Aleksander razun svojih domačih dežel tudi 25 Avstrijancov z različnimi redi počestil, enemu pa podelil brilantni perstan. Ta čast je vse té može doletela samo za njih literarne zasluge in nikoli iz kakega političnega namena. Pa glejte! nemški časopisi razsajajo in divjajo, kakor bi jih bila sama hudoba obsedla! Vse te zasluzene može černijo in osirajo, kakor bi bili nar hujši in zakleti šuntarji in puntarji. Vse to je žalostno, tako se lepa zastopnost med narodi podira in vez bratovske ljubezni terga.

Pa odpusti jim Bog, saj ne vedó, kaj delajo! — Mi Slovenci se pa vendar le iz celega serca radujemo, da sta bila počeščena dva moža tudi iz našega kolena: pervak v slovanskem slovstvu, gosp. prof. in doktor Franc Miklosič, in mnogozasluženi in občespoštovani in ljubljeni vrednik „Novic“ č. g. doktor Janez Bleiweis: hvala Vama, vidva sta naše veselje in slava! —

Da pa ljubi bravci zveste vse poslavljenje može in da zveste tudi versto onih, kateri gredó v časti podeljenih redov eden za drugim, naznanjam Vam jih, kakor sledé po tej versti:

Red sv. Vladimira razreda 3. so prejeli: Dr. Purkyne, profesor zdravilstva v Pragi, — dr. Palacki, zgodovinar v Pragi. — Ivan Kukuljevič veliki župan in zgodovinar v Zagrebu.

Red sv. Ane razreda 2. s krono so prejeli: Superintendent Kuzmany na Dunaji, — prof. Miklosič na Dunaji, — Vuk Štefanovič na Dunaji, — korar Kuziemski v Lvovu, — Dobranski, svetovavec deželnega poglavarstva v Budimu.

Red sv. Ane razreda 2. brez krone: Arhivar Erben v Pragi, — dr. L. Rieger, vrednik naučnega slovnika v Pragi, — prof. Hatala v Pragi. — prof. Sušil v Brnu. — prof. Šembera na Dunaji, — prof. Petranovič v Zadru, — dr. Subotič v Zagrebu.

Red sv. Vladimira razreda 4. so prejeli: Prof. Golovacki v Lvovu, — prof. Hadžić v Novem Sadu, — dr. Mazuranič v Zagrebu, — dr. Bleiweis v Ljubljani.

Red sv. Stanislava razreda 2. je prejel: Rezač, vrednik v Pragi.

Red sv. Ane razreda 3. so prejeli: Prof. Nikolajević v Zadru, bibliotekar Vertatko v Pragi, — Francisci vrednik v Pešti, — Dzie-dicki vrednik v Lvovu.

Red sv. Stanislava razreda 3. je prejel Stankovič na Dunaji.

Perstan z brilantom: Prof. Jezbera, vrednik „Slovenina“ v Pragi.

° Od Zile 17. septembra Kr—v. (Dohod milostljivega knezoškofa na Bistrice — volitva poslanca v deželni sbor — čuden domorodec.)

Od nekega časa sem je spodnja Zilska dolina nekako zbudjena in nenavadno živahna.

Dve reči posebno ste, od koder izvira ta vesela prikazen: prihod prevzvišenega knezoškofa v našo dolino in napovedana volitva novega poslanca v deželni sbor. Zato hočem ti, ljubi Prijatelj, od obeh nektere čertice podati. Kaj imenitna sta bila za spodnjo Zilo 10. in 11. dan minulega meseca; kajti imeli smo med seboj svojega višipastirja. Po dokončanem potovanji skoz Dravsko, Leško in zgornjo Zilsko dolino so došli presviti knezobiskup sredo večer na Bistrice, ondje delit zakrament sv. birme in obhajaj dekanjski shod. Vrli Bistričani so si zelo prizadevali in delali slovesne naprave, naj bi nenavadnega gosta spodobno sprejeli. Cela vas je bila v ta namen čedno pripravljena. Od kraja vasi do farovža je bilo vse zeleno in pisano od mladega germovja. Pred durmi olepšanih hiš so bile nasajene mlade drevesca, po oknjih so vile se umetno pletene cvetlice in z mnogobarvnimi trakovi oviti venci: vse je bilo prelepo in praznično. Odlikovala od vseh pripravk pa se je veličastna priproga, ki je stala pred hišo občespoštovanega g. Pignet-a po domače Branda. Zeleni trakovi in druge lepotije so jo krile; kinčal jo je tudi kratek in umen napis. Na čelu je bilo napisano: „Slava“, zadej pa: „Hvala.“ Verh okinčane priproge so vihrale belo erdeče in belo plave bandera. Tukaj so zbrali se častiti g. duhovniki, c. k. okrajni predstojnik iz Podkloštra, posestniki bližnjih grajšin, srenjski in šolski predstojniki, učitelj s šolsko mladino, ki je bila čedno in praznično oblečena. Privrelo je tudi silno veliko ljudstva, spodobno pozdravljat tukaj svitlega knezoškofa. Že je davno utonilo solnce in osma ura že je odbila, kar na enkrat začnejo grometi možnarji od daljnih vasi; zvonjenje se sliši čez tiho planjavo. Slovesnejši se glasijo zdaj Bistrički zvonovi; močnejši zdaj pokajo možnarji oznavovaje po celi do-

lini, da se bližajo željno pričakovani veliki gost. Od ust do ust gre zdaj vesela novica: „Škof se peljejo“ in tako je bilo. Berš se postavi vse v red in vas se razsvetljuje. Po kratkem nagovoru Bistričkega g. fajnoštra se podajo milostljivi knezoškof v farovž, spremljeni od častitih g. duhovnikov, šolske mladine in neštevilne trume radovednih gledavcev.

Drugi dan ob osmih se začne cerkvena slovesnost. Od vseh krajev spodnje Zile so pripeljali Zilani birmance. Prostorna cerkev je bila clo natlačena. Napred je bila pridiga in potem kratko izpraševanje iz keršanskega nauka. Otroci so prav točno in gladko odgovarjali, in častiti g. fajnošter J. Kronik so se skožali kot izverstnega kateketa. Po sv. maši so delili milostljivi škof sv. birmo, pred ktero so birmancóm v svoji molitvi razložili sedem darov sv. Duha, ki ga bodo danes prejeli. Birmancov je bilo nekoliko sto. Po delitvi sv. birme so obiskali svitli knezoškof tudi šolo, kjer je bila preskušnja. Tudi v šoli so odgovarjali otročici v občno zadovoljnost pričujočih in delali čast marljivemu in vnetemu g. učitelju Ferdinandu Wiegeler-tu. Potem je sledila navadna preiskava in zatem slovesen obed, ki so ga napravili Bistrički g. fajnošter na čast svojemu sošolcu presvitlemu knezoškofu. Ob treh se serčno poslovijo in odpeljejo se v Blajberg. Trideset let že ni bilo tako imenitnega cerkvenega gosta na Bistrici; zato ostane ta dan vsem Bistričanom in Zilanom na pozne čase v blagem spominú. — Druga reč, ki zbuja in oživlja našo dolino, sem rekel, da je volitva novega poslanca v deželni sbor. Dovolí tedaj, ljubi Prijatelj, da tudi še nekaj o volitvi povem. Kakor je znano, se je odpovedal deželnega poslanstva naš občanoljubljeni g. Jsep Boštjan po domače Marfar, edini naš zagovornik, ki se ni sramoval, očitno kazati, da ga je rodila in dojila mati slovenska.

Nova volitva je bila tedaj razpisana na 15. septembra. Volivni možje so se zato med sebo pogovarjali, koga bi volili, in večina glasov je bila namenjena g. katehetu Einspielerju. Tudi v kanalski dolini so se skoraj izključljivo potegovali za imenovanega gospoda. Enako radostne vesti so dospеле iz zgornje Zile in Leške doline. Tako je reč naša stala prav dobro, le pre dobro in polni lepe nade smo pričakovali 15. dan volitvene vojske. Pa glej! strela udari iz vedrega neba. Na enkrat je ustavljena volitva in odločena na nedoločen čas in to: „Wegen Elementarereignissen“, alj pa kaj? (Risum teneatis amici!) Si non e vero, e ben trovato! si je marsikdo mislil. Naj pa bo, kar hoče; naj si napenjajo naši nasprotniki vse žile, kakor jim ljubo in mogoče; naj se poslužujejo sredstev postavnih in nepostavnih, mi vendar v sercu nosimo upanje, da nam ne bo spodletelo.

Ako bi se pa tudi prevarili v svoji nadi, ako bi se zgodilo, česar ne pričakujemo, vendar nas veseli in tolaži vse, kar smo do zdaj vidili in slišali. Veseli nas, da naši Slovenci se zmiraj bolj in bolj zavedajo in spoznavljajo nar pogumnejšega svojega zagovornika. To-

laži nas, da so tudi pravični Nemci na naši strani; tudi oni so prepričani, da njihovega zaupanja ne bo osramotil mož, ki na vse strani ve in brezstrašno zagovarja vse, česar potrebuje in tirja sedajni čas. Pa ni veselja brez pelina: naše veselje moti grenka dogodba. Serce pravega domorodca mora kervaviti, ko zasliši, da nek gospod, katerega domorodstvo je slovelo menda po vsem slavjanskem svetu, zdaj in o tej zadevi stoji v versti naših nasprotnikov.

Ta gospod namreč na vso moč agitira, govori in pote dela zoper Einspielerja, nekdanjega soborivca na narodnem polju! Skor neverjetno, vendar resnično, in zato žalostno. Zatoraj te žalostne resnice nočem dalje dokazovati.

Pa hvala Bogu ne gre mu kaj ta reč spod rok.

Njemu in vsem drugim nasprotnikom boče spodletela, ako Bog hoče in sreča junaška. Kanalčani in Zilani so prebrisane glave in se ne bojo dali komur si bodi za nos voziti. Kar so za dobro spoznali, kar so sklenili, tega se bojo držali, ja potem, kar se je godilo, bojo še bolj terdno stali, stali bojo kot skala. In dobili bomo za poslanca tistega moža, ki se poganja že dolge leta za srečo Nemcov in Slovencev, za srečo cele Koroške dežele. Bog daj! —

Duhovske zadeve.

* Kerška škofija. Visokoč. gosp. Peter Thalhammer, konzistorialni svetovavec, vicedekan in fajmošter v št. Jurju poleg dolgega jezera in fajmošter v Trebnem, č. g. Eisele Aležji sta obhajala svoj 50letni jubilej in sta vse dolžnosti svoje vselej zvesto spolnovala. Zatoraj je bil prvi povišan za častnega korarja knezošk. keršk. stoljnega kapitela, drugi pa za duhovnega svetovavca kerškega knezoškofa.

Duhovna svetovavca sta dalje postala: O. Norbert Briks, kapuc. provincial, in O. Amade M. Grasser, prior Servitov v Lokavi.

Fajmoštra č. g. Juri Prešern in č. g. Jožef Safron sta svoje fare zamenila, in prvi gre v Otok, drugi pa k sv. Valburgi. Č. g. fajmošter Jožef Šluet je dobil faro št. Kocijan.

Č. g. Tomaž Mraz gre za provizorja v Labod; č. g. stoljni kaplan Kristof Kandut je prestopil v Lavantinsko škofijo; č. g. Janez Dragatin pride za kaplana na Terbiž.

Tri oo. benediktinarji so tudi prestavljeni in scer: O. Anton Eržen za pridigarja pri zgodnji meši in učitelja kerš. nauka v št. Pavlu; o. Nepomuk Vertot za fajm. v Šmartnem v Gradnici in o. Bernard Wicher za kaplana v mali št. Pavl.

Č. g. fajm. Jakob Zajc v Opačah je penzioniran.

* Goriška nadškofija: Visokoč. g. dr. Jan. Hrast je poterjen profesor cerkv. zgodovine in cerkv. prava; č. g. Blaž Lampe, bivši eksposit v Vertobji, gre v pokoj.

Umerla sta: v. č. g. Jan. Strukl, penz. dekan in fajm. v Tominu, in č. g. Miroslav Kühnel, duh. pomočnik v št. Florjanu.

* Teržaška škofija: Novi farni vikariat v Rojanu v Teržaškem predmestju je bil izpisan do 20. sept., patronat je Teržaška mestna gosposka.

Nova fara v Sesani, poprej ekspositura, je izpisana do 20. nov., patronat ima ondašnja soseska.

Prestavljeni so naslednji č. gg. duhovniki: Jan. Solari, kaplan v Terstu je dobil kaplanijo sv. Petra v Terstu, — Jož. Cergol je prišel za kaplana (eksposita) v Lokvo (Corgnal), — Bernard Hočevar je šel za kaplana v Boršt, — Jerni Vranter je penzioniran, — Andrej Martinčič pride za kaplana v Brezovico, — Janez Teran v Vatovlje, kamor je mesca julija Bernard Zupančič dekretiran bil, kateri pa je na svojem mestu Černeci ostal, — Jan. Svet pride v Gimino, — Blaž Sloser postane kaplan in šolski učenik v Giminu, — Blaž Zadnikar gre v Lanisčeje, — Jož. Bartel, novoposveč., pride v Truške za koop., — Jan. Planinšek gre v Kubeč za koop. in šolsk. učenika, — Sebast. Markio, novoposveč., za koop. in šolskega učenika v Mujah, — Jan. Udovich gre v Grizinjano, — Jakob Bonifacio gre v Muje, — Juri Fragiaco gre v Struniano, — Ferd. Quajati pride za koop. v Terst k Jezuitarski fari, — Jožef Budin gre v Terst k Jezuitarski fari, — Jakob Leben gre za koop. in šolsk. učenika v Sesano, — Prinaš Šubic v Jelsane, — Simon Karolnik v Dolino, — France Ovsenik gre v Drago za koop. in šolskega učenika, — Jožef Fink gre v Podgorje, — Linus Mistruzzi, novoposveč., v Isolo za koop., — And. Pahor, novoposveč., v Portole (Pertlje), — France Hrovat, novoposveč., za koop. v Kerkavce, — France Repič gre za koop. in šolsk. učenika v Lindar, — Anton Brajuha gre za šolskega učenika v Umago, — Martin Prenc gre v Koridiko, — France Ravnik pride za koop. in stoljnega vikarja v Koper, in bo učenik slovenskega jezika na ondašnji gimnaziji, — Alojz Pavli, je izvoljen kaplan in šolski učenik v Gradišću, — France Blažič gre v Kastuvo za časnega učenika IV. razreda in vodja šol.

Umerla sta: Č. g. Miklavž Pagliaro Mansionarius v Piranu in č. g. Ant. Karbončič, penzionist v Isoli. R. I. P.!

* Ljubljanska škofija. Č. g. Peter Teran, lokalist na Planini, je dobil faro Mozelj, in Planina je 20. kimovca razpisana. Č. g. Martin Šlibar, mestn. duh. pom. v Idrji, je dobil farno vikarijo stara Oslica. Č. g. Nace Gregorič, namestovavec v Mozeljnu, gre za duh. pom. v Idrijo, — č. g. Derčar, novoposveč., v Dole, — č. g. Mih. Lazar, novoposveč., v Kranj za vodja in kateheta glavnih šol, — č. g. Jan. Malneršič iz Šmartna pod Šmarno goro v Komendo, — č. g. Ant. Jakič iz Horjula v Šmartno pod Šmarno goro, — č. g. Blaž Sušnik, novoposveč., v Knežak, — č. g. Ant. Kočevar iz Knežaka v Horjul, — č. g. Fel. Knifič, novoposveč., v Kočevje.

* Lavantinska škofija. Č. g. Ant. Špan je izvoljen fajmošter v Artičah, in Jož. Bunček za fajmoštra v Razborji. Za namestnike so postavljeni č. gg. Fr. Tratenik v Zabukovje, — Fr. Berlič v Šentjur pri Svičinih, — Gašp. Lesjak v Širje.

Č. g. Kristof Kandut, dozdaj stoljni kaplan v Celovcu, pride nazaj v lavantinsko škofijo in gre za korskega vikarja k stoljni cerkvi v Marburg.

Č. g. Matevž Novak je prestavljen za kaplana k sv. Jederti poleg Laškega, in dva poslednja novoposvečenca sta kaplana vmestena: g. Karol Šavperl na Vransko, g. Jož. Fras v Pilštanj.